

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Bc. Sandra Straková

Spojené království Velké Británie a Severního Irska a postoj koaliční
vlády k evropské integraci

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Spojené království Velké Británie a Severního Irsku a postoj koaliční vlády evropské integraci“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 29. března 2017

..... Bc. Sandra Straková

Tímto bych ráda poděkovala JUDr. PhDr. Robertu Zbiralovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	5
Předchozí výzkum dané problematiky	7
1 Teoretické zakotvení práce	10
1.1 Sociální konstruktivismus	10
1.1.1 Sociální konstruktivismus, realismus a zahraniční politika.....	13
1.1.2 Identita „my“ versus „oni“ a zahraniční politika	15
2 Metodologie.....	17
2. 1 Diskurzivní analýza	17
2.2 Kritická diskurzivní analýza a analýza zahraniční politiky	17
2.3 Metoda	20
3 Británie a identita.....	22
4 Koaliční vláda Camerona a Clegga.....	24
4.1 Zformování vlády	24
4. 2 Koaliční program.....	27
4.3 European Union Act 2011.....	29
4.4 Summit Evropské Rady a veto	30
4.5 Cameronův proslov v Bloombergu a reakce na něj.....	31
Závěr	39
Bibliografie	42
Shrnutí	53
Summary	53
Klíčová slova	53
Keywords.....	54

Úvod

Evropa měla vždy zásadní význam pro budoucnost Spojeného království a jejich politických lídrů, ať již s ohledem na historii ale také z důvodů vyrovnávání sil mocností. Evropa se v průběhu dějin stala největším obchodním partnerem Spojeného království, přesto se v průběhu let snažili britští politici spíše vyhýbat evropským kontinentálním problémům. Tento přístup se promítal nadále i po vstupu Spojeného království do Evropského hospodářského prostoru v roce 1973. Byli to právě britští politici, kteří se obávali přenosu pravomocí na supra nacionální subjekt a s tím tak spojenou integraci. Jak ale poznamenal Camps, Spojené království muselo naskočit již do rozjetého vlaku, který ale dle Britů nabral špatný směr k supra nacionalitě.¹ Díky tomu si Spojené království vysloužilo charakteristiku jako „nespokojený partner“ trpící „odtažitostí“². Británie vyvolává antipatii vůči jakékoliv formě integrace, která ohrožuje suverenitu a národní identitu. Británie má vyšší cíl v udržení si této identity a zachování suverenity, jež se promítá do chování politických elit tak i samotných občanů. Vztah Spojeného království a Evropy/EU popsal výstižně Loukas Tsoukalis jež přirovnal evropskou integraci k vozidlu jedoucím do kopce. Francie poskytla řidiče, Evropská Komise mapu, Německo zaplatilo za benzín a Britové šlapali na brzdu.³

Vztahy mezi Spojeným královstvím a Evropskou Unií se začali dramaticky měnit díky příslibu Davida Camerona v roce 2013, premiéra Spojeného království, uspořádat referendum o setrvání či vystoupení z Evropské unie. S ohledem tedy na téma práce, bude klíčová analýza diskurzu Spojeného království⁴ v letech 2010-2015. Během tohoto období koaliční vlády konzervativní strany a liberálních demokratů, se zvýšila debata ohledně členství Spojeného království v Evropské unii. Euroskeptičtí konzervativní členové Parlamentu tlačili na premiéra vlády, aby uspořádal referendum o setrvání členství v Evropské unii. Tito stejní členové parlamentu byli zklamáni a rozhořčeni, že Cameron nevyhlásil referendum ohledně Lisabonské smlouvy.⁵ Cameron se tedy v projevu z roku 2013 zavázal, že se bude snažit

¹ CAMPS, Miriam. Britain and the European Crisis. *International Affairs*, 1966, roč. 42, č. 1, s. 45.

² JENKINS, Roy. Britain and Europe: Ten Years of Community Membership. *International Affairs*, 1983, roč. 59, č. 2, s. 147.

³ TSOUKALIS, Lukas. Alcuin Lecture 2013: Is there a future for the European Union—and with Britain in it? *Cambridge Review of International Affairs*, 2015, roč. 28, č. 4, s. 589.

⁴ V práci bude nadále namísto názvu Spojené království užíván název Británie, jež používají samotní politici ve svých proslovech ale také ostatní teoretici ve svých pracích. Název Británie tak bude v práci chápán jako Spojené království Velké Británie a Severního Irska.

⁵ KIRKUP, James. *Cameron to tell voters: no vote for Lisbon treaty* [online]. Telegraph.co.uk, 2. listopadu 2009 [cit. 2. května 2016]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/6488240/David-Cameron-to-tell-voters-no-vote-on-Lisbon-Treaty.html>>.

vyjednat nové podmínky v Evropské Unii a dále také přislíbil, že referendum o setrvání uspořádá, jestliže konzervativní strana bude znovu zvolena v roce 2015.⁶

Práce bude rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole bude vymezena teorie sociálního konstruktivismu s důrazem na identitu a sociální učení, jež je pro tuto teorii klíčová. Tato teorie bude důležitá pro objasnění, zda se Británie vymezuje, přesněji řečeno zda se snaží odlišit vůči Evropské unii. Další otázkou je, zda je tato teorie vhodná pro vysvětlení vztahů v koalici, tedy že strany díky sociální interakci a učení ovlivňovali své zájmy a hodnoty a jak strany koalice přistupovaly k evropské integraci a zda se jejich diskurz změnil.

Druhá kapitola se bude věnovat vysvětlení metodologie diskurzivní analýzy, která je právě často spojována a užívána teoretiky sociálního konstruktivismu. Diskurzivní analýza bude aplikována ve třetí kapitole, ve které autorka bude sledovat, jak lídři koaličních stran vymezovali identitu Británie vůči evropské, tedy ve smyslu „my“ versus „oni“.

Práce se v čtvrté kapitole zaměří na to, jak konzervativní strana a liberální demokraté, jejichž postoj vůči prohlubování evropské integrace byl kladnější než jejich koaličních partnerů, vyjednali svůj koaliční přístup k Evropské unii a jaký vliv každá ze stran v koalici požívala. Pro účel práce bude analýza diskurzu zaměřena na jednotlivé programy stran, koaliční dohodu a to v souvislosti se třemi důležitými událostmi, které během jejich vlády vyvstaly a to přijetí European Union Act 2011, veto na summitu v roce 2011 a oznámení referenda Cameronem v lednu 2013.

Strany koalice ve vztahu k Evropské unii odlišují ideologické rozdíly, navíc samotná Evropská unie tvoří rozdíly v samotné identitě těchto stran. Liberální demokraté a jejich závazek k prohlubování evropské integrace spojuje rozdílné názory a přístupy ve straně, zatímco v konzervativní straně je euroskeptismus a odmítavý postoj k integraci pojívem mezi tzv. backbenchers.⁷

Práce se bude zaměřovat mimo programy stran a koaliční dohodu také na diskurz v proslovech a rozhovorech lídrů koaličních stran. Práce bude vycházet z předpokladu, že zahraniční politiku neformuje jen národní zájem ale také národní identita a mezinárodní role aktérů. Zahraniční politika je také utvářena možnostmi, jež daný stát má a jaké chování je od

⁶ CAMERON, David. *EU Speech at Bloomberg* [online]. Gov.uk, 23. ledna 2013 [cit. 2. února 2017]. Dostupné na < <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg> >.

⁷ HAYTON, Richard. *Reconstructing Conservatism? The Conservative Party in Opposition, 1997–2010*, Manchester: Manchester University Press, 2012, s. 74.

něj očekáváno. Toto očekávání plyne mimo jiné i z členství států v institucích společně s interakcí s ostatními externími ale i domácími aktéry.⁸

V úvodu čtvrté kapitoly bude vysvětlen přístup obou stran k zformování samotné koalice a přípravě koaliční dohody a dále se zaměří na tři výše vyjmenované události během jejich období ve vládě a diskurz obou stran k těmto tématům.

Diskurzivní analýza zahraniční politiky Británie vůči Evropské unii bude vedena na dvou úrovních:

1. jak strany koalice definovali národní/kolektivní identitu, zájmy a postoj k Evropské unii?
2. ovlivňovali se strany koalice navzájem ve svém diskurzu, jak by sociální konstruktivisté nazvali „učení“ se a zda se jejich diskurz ohledně zmíněných tří témat měnil?

Předchozí výzkum dané problematiky

Jedním z proudů, který se problematikou vztahu Británie a Evropské unie zabývá, se zaměřuje na identitu, tj. do jaké míry je Británie evropská. Co je to Británie? Existuje Británie? Například dle Andrewa Marra citovaného v práci T. Ashe, je Británie „mrtvá“.⁹ Značná část teoretiků se snaží vysvětlit historickou zkušenost Británie, jež je přenášena z generace na generaci ale také na domácí ekonomické a sociální zájmy, které dle Aspinwalla jsou odlišné od zbytku kontinentální Evropy.¹⁰ Téma historie se často prolíná i s otázkou právě již zmíněné identity národa. William Wallace uvádí, že historická zkušenost Británie vyvolává antipatie vůči jakékoliv formě integrace, jež může narušit suverenitu a národní identitu.¹¹

Diskurzivní analýza, jež je užitá i v této práci, je častým nástrojem teoretiků. Například Oliver Daddow užívá tuto metodu v souvislosti s britskými deníky *The Sun* a *The Daily Mail*, ve kterých dochází dle jeho závěrů k propojení historie a euroskeptismu Británie.¹² V další své práci se Daddow zabýval politickým diskurzem premiérů, od

⁸ WISH, Naomi. National attributes as sources of national role conceptions. In WALKER G. Stephen (ed). *Role theory and foreign policy analysis*. Durham, NC: Duke University Press, 1987, s. 96.

⁹ ASH, Timothy Garton. Is Britain European? *International Affairs*, 2001, roč. 77, č. 1, s. 3.

¹⁰ ASPINWALL, Mark. Structuring Europe: Powersharing institutions and British preferences on European integration. *Political studies*, 2000, roč. 48, s. 416.

¹¹ WALLACE, William. Foreign policy and national identity in the United Kingdom. *International Affairs*, 1991, roč. 67, č. 1, s. 75.

¹² DADDOW, Oliver. Euroscepticism and culture of the discipline in history. *Review of International studies*, 2006, roč. 32, č. 2, s. 309 – 328.

Thatcherové po Camerona, zejména pak jejich komparaci. Zaměřil se na otázku, jak se projevuje status „outsidera“ v zahraničním diskurzu Británie. Daddow došel k závěru, že opuštění EU by bylo více ve shodě s vnímáním britské identity politickými lídry Británie, než by tomu bylo při zůstání v EU. Podotýká také, že žádný z premiérů se nesnažil odstranit britskou nálepkou outsidera.¹³ Diskurzivní analýze projevů lídrů britských politických stran se věnovala i Pauline Schnapper. Dochází k závěru, že Blair byl ve svých projevech více pro evropský, ačkoliv jeho argumentace ve věcech směřování Británie a integrace vždy rezonovala kolem pojmu „britské národní zájmy“, „federalismus“ a „Evropský superstát“ jež má v jeho proslovech spíše negativní nádech.¹⁴

Sociální konstruktivisté se také aktivně podílí na výzkumu Británie a evropské integrace. Práce Gaskartha sice výslovně sociální konstruktivismus výslovně neuvádí, ale v práci zmiňuje, že měnící se mezinárodní prostředí ovlivňuje rozhodování Británie a její strategii vůči EU. Gaskarth dělí strategii zahraniční politiky Británie do šesti tzv. „ideálních rolí Británie“. Projekcí identity tak Británie spojuje zahraniční politiku s domácí situací, jež posiluje mínění, že cíle a chování jsou zároveň i v národním zájmu Británie.¹⁵

Národní zájem je pak ústředním tématem v práci Gilmora, jež je taktéž postavena na sociálním konstruktivismu. Labouristická vláda v letech 1997 – 2010 se dle Gilmora snažila nastolit zahraniční politiku, jež bude sledovat národní zájmy a zároveň bude „etická“ vůči ostatním aktérům a státům. Základním tvrzením této vlády bylo, že v globalizovaném světě se nelze dělit na „my“ a „oni“ a národní zájmy tak nejsou v izolaci.¹⁶ V podobném duchu se nese práce Humpryho jež se zaměřuje na zahraniční politiku premiéra Browna, jež považoval za nedostatečné řešení globálních problémů skrze „my“ a „oni“.¹⁷

Velká část odborných publikací, na které autorka bude odkazovat v této práci, se zabývají koaliční vládou¹⁸ nebo obdobím kdy Cameron stál v čele konzervativní strany.¹⁹ Tyto publikace však nemají výzkumný charakter, neaplikují často žádnou teorii či

¹³ DADDOW, Oliver. Interpreting the Outsider Tradition in British European Policy Speeches from Thatcher to Cameron. *Journal of Common Market Studies*, 2015, roč. 53, č. 1, s. 71 – 78.

¹⁴ SCHNAPPER, Pauline. The Labour Party and Europe from Brown to Miliband: Back to the Future? *Journal of common market studies*, 2015, roč. 53, č. 1, s. 157 – 173.

¹⁵ GASKARTH, Jamie. Strategizing Britain's role in the world. *International Affairs*, 2014, roč. 90, č. 3, s. 559 – 581.

¹⁶ GILMORE, Jonathan. The uncertain merger of values and interests in UK foreign policy. *International Affairs*, 2014, roč. 90, č. 3, s. 541–557.

¹⁷ HUMPREYS, R. C. Adam. From National Interest to Global Reform: Patterns of Reasoning in British Foreign Policy Discourse. *The British journal of politics and international relations*, 2015, roč. 17, č. 4 s. 568 – 584.

¹⁸ BEECH, Matt, LEE, Simon. *The Cameron-Clegg Government: Coalition Politics in an Age of Austerity*. Palgrave Macmillan, 2011. 291 s.

¹⁹ BEECH, Matt, LEE, Simon. *The Conservatives under David Cameron: Built to Last?* Palgrave Macmillan, 2009. 241 s.

metodologii, jsou to spíše popisné práce sledu událostí, které však poslouží jako podklad pro tuto práci.

Část inspirace autorka této práce našla zejména v článku od Marka Marcusena a kolektivu, kteří ve své práci analyzují vývoj kolektivní identity Británie od roku 1950 do roku 1999. Autoři článku došli k závěru, že námitky vůči přenosu suverenity na evropské instituce jsou často postaveny na základě obav z nedostatku demokratické, či spíše parlamentní odpovědnosti. To je tak příčinou proč je obtížné zkombinovat parlamentní suverenitu s evropským politickým uspořádáním. Konstrukce identity je zakořeněná v národní politické kultuře, že ani dramatické změny toto nedokážou změnit. Jestliže ideje či vize zůstávají neměnné, zakoření tak v institucích a politické kultuře daného státu. Na základě proslovů britských politických elit od roku 1950 do roku 1999 tak autoři došli k závěru, že britské chápání suverenity a identity v daném období zůstalo stejné.²⁰ Z podobného postupu bude vycházet i třetí kapitola, která tak částečně naváže na práci Marcusena a zaměří se na diskurz britské identity v období koaliční vlády.

²⁰ MARCUSSEN, Marc a kol. Constructing Europe? The evolution of French, British and German nation state identities. *Journal of European Public Policy*, 1999, roč. 6, č. 4, s. 614-633.

1 Teoretické zakotvení práce

1.1 Sociální konstruktivismus

Sociální konstruktivismus je teorií nabízející jiný pohled na výzkum mezinárodních vztahů. Klade důraz na nepřítomnost objektivního poznání. Sociální realita je konstruována v procesu sociální interakce a komunikace. Konstruktivismus ukazuje, že zájmy zainteresovaných stran nejsou ovlivněny pouze materiálními faktory. Nehmotné hodnoty jsou také důležité. Zájmy aktérů se utvářejí na základě jejich identity. Konstruktivisté vyvinuli kvalitativní metodu analýzy diskurzu, která se používá k pochopení mocenských vztahů a jejich projevy ve společnosti a pochopení skutečnosti, jak mocenské vztahy konstruují identitu.

Konstrukce reality, vyplývá z toho, jaký význam aktéři připisují vnějšímu světu, který tak ovlivňuje jejich chování.²¹ Alexander Wendt vysvětluje, že subjektivní představy jednotlivých aktérů se neustále vyvíjí a mění, jak tito aktéři mezi sebou komunikují a následné změny jejich idejí dopadají na jejich chování. V pojetí konstruktivismu se nemateriální aspekty jako jsou znalosti, ideologie, kultura, jazyk, vyjednávání, vliv dalších aktérů jeví podstatné.²²

Podle konstruktivismu jsou zájmy, identita a racionalita aktérů utvářeny pomocí sociální interakce, učení a komunikace. Konstruktivismus také předpokládá, že aktéři mají několik identit.²³

Pojem identita je teoretiky aplikován rozdílně. Základním přístupem, který charakterizuje výzkum této oblasti je otázka, kdo nebo co je aktér. Odpovědi budou lišit v závislosti na tom, kdo je tázán. Identita znamená, že aktér vnímá sám sebe. Campbell nazývá identitu jako nevyhnutelnou dimenzi bytí, bez které nikdo nemůže existovat.²⁴ Ted Hopf tvrdí, že svět bez identity by byl chaos s všudypřítomnou nejistotou, což by bylo mnohem nebezpečnější než anarchie.²⁵ Anthony Burke tvrdí, že neexistuje identita bez světové politiky, lidí, zemí nebo mezinárodního systému.²⁶ Je zřejmé, že podle těchto autorů, identita

²¹ ADLER, Emanuel. Constructivism and International Relations. In CARLSNAES, Walter, (ed). *Handbook of international relations*. Londýn: SAGE Publications, 2004, s. 100-104.

²² WENDT, Alexandr. Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics. *International Organization*, 1992, roč. 46, č. 2, s. 412-413.

²³ HOPF, Ted. The Promise of Constructivism in International Relations Theory. *International Security*, 1998, roč. 23, č. 1, s. 194.

²⁴ CAMPBELL, David. *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Manchester: Manchester University Press, 1992, s. 9.

²⁵ HOPF, Ted. The Promise of Constructivism in International Relations Theory. *International Security*, 1998, roč. 23, č. 1, s. 174-175.

²⁶ BURKE, A. Identity/Difference. In GRIFFITHS, Martin, (ed). *Encyclopedia of international relations and global politics*. Londýn: Routledge, 2005, s. 394-396.

hraje ústřední roli v politice. Bruce Cronin uvádí, že identita poskytuje referenční rámec, z něhož mohou politici iniciovat, udržovat a strukturovat jejich vztahy s ostatními státy či aktéry.²⁷

Alexandr Wendt nesouhlasí s tvrzením realistů, že identita a vztahy mezi státy jsou předem určené, tvrdí, že totožnost a zájmy státu se neustále mění a neustále přetvářejí. Podle jeho slov konstruktivisté se zajímají o výstavbu identit a zájmů. Wendt navíc používá identitu jako nástroj k vysvětlení jak je mezinárodní systém navržen. Státy nepovažuje za autonomní a konkurenční jednotky, protože identita a vztahy mezi státy jsou generovány vzájemně, což má za následek změnu anarchického uspořádání v organizovaného a dynamickou mezinárodní společnost. Wendt se domnívá, že identita slouží jako základ zájmů. Aktéři nemohou definovat své zájmy, pokud přesně nevědí, co znamenají, a proto, aktér nemůže vědět, co je jeho zájem, dokud nezjistí jaká je jeho identity. Na základě tohoto předpokladu konstruktivisté mohou vysvětlit vzorce chování, které by se jinak na první pohled mohly zdát iracionální.²⁸

Ted Hopf považuje za nejdůležitější přínos identity, její schopnost reprodukovat intersubjektivní význam určitého chování a jednání, což vede k lepšímu porozumění, důvěře a předvídatelnosti mezi účastníky ve světové politice, protože aktéři jsou si vědomi, že takové jednání zapříčiňuje důsledky a reakce dalších aktérů. Hopf určuje oblasti, ve kterých může konstruktivismus poskytnout alternativní pohled na otázku rovnováhy moci, bezpečnostní dilema, spolupráci v anarchickém systému.²⁹

Konstruktivisté uznávají, že síla a zájmy jsou důležitými kategoriemi mezinárodní politiky a že základním zájmem státu je přežití. Státy vlastní armádu a další materiální zdroje, ale jejich účinnost je formována myšlenkami a závisí na významu, které jim státy dávají. Ideje jsou kognitivními strukturami, sadami přesvědčení, názorů, postojů a principů, které poskytují orientaci jednotlivců, ať už se jedná o jednoduché každodenní situace nebo velmi komplikované úkoly.³⁰

Wendt popisuje čtyři různé identity, ačkoliv sám přiznává, že tento výčet nemusí být úplný. Pro tuto práci bude důležitá kolektivní identita. Kolektivní identitu mohou mít různé

²⁷ CRONIN, Bruce. *Community under Anarchy: Transnational Identity and the Evolution of Cooperation*. New York: Columbia University Press, 1999, s. 18.

²⁸ WENDT, Alexandr. Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics. *International Organization*, 1992, roč. 46, č. 2, s. 397-405.

²⁹ HOPF, Ted. The Promise of Constructivism in International Relations Theory. *International Security*, 1998, roč. 23, č. 1, s. 178-186.

³⁰ WENDT, Alexander. *Social Theory of international politics*. Cambridge: Cambridge University press, 1999, s. 96-100.

aktéři, zaměstnanci, občané, státy. Určujícím faktorem pro kolektivní identitu je odlišení „my“ versus „oni“. Z pohledu konstruktivismu známkou plně internalizovaného aktéra, například státu je, že se aktér se svou identitou ztotožní, následkem čehož se „ostatní“, stávají součástí chápání o sobě samém. Tato identifikace pocit, že jsou aktéři součástí skupiny je sociální nebo kolektivní identita, která dává aktérům zájem na zachování jejich kultury.³¹

Co státy dělají, ovlivňuje sociální strukturu pomocí logiky reciprocity. Je-li stát spokojen s tím jak je vnímán ostatními a ostatní aktéři tuto identitu uznávají, má stát za cíl udržet tuto stávající identitu. Stát se snaží uspokojit očekávání vyplývající z jeho identity. Je-li stát spokojen s tím, jak je vnímána jinými aktéry a když je státní identita uznána mezi ostatními sociálními aktéry, pak jeho chování směřuje k udržení tímto způsobem. Stát se snaží uspokojit sociální očekávání stoupající z požadované identity. Jestliže je stát nespokojen s identitou, kterou od něj ostatní očekávají, nebo je-li jeho identita v konfliktu s jinou státní identitou či kolektivní identitou, vyznačuje se jeho chování značnou mírou nepředvídatelnosti, čímž se snaží změnit stávající struktury.³²

Identity a zájmy jsou vytvářeny v interakcích a tímto způsobem jsou také zachovány. Díky opakované interakci se vytvářejí stabilní identity a očekávání mezi sebou navzájem a aktéři tak vytvářejí a udržují sociální struktury. Poté, co byla vytvořena konstrukce identity a zájmů, není snadné toto změnit kvůli tomu, co od státu očekávají ostatní.³³ Samotnou změnu kolektivní identity ovlivňují externí a interní faktory. To znamená, že stát sám sice na své interní úrovni překoná překážky, které ke změně vedou, nicméně je pak na „ostatních“ zda tato změna bude mít dopad i navenek. Na příkladu Británie to pak může znamenat, zda se například význam termínu suverenity a přenos pravomocí v tomto státu změní a jak tuto změnu „ti druzí“ přijmou.

Jak bylo v úvodu, výzkumné otázky a tudíž i diskurzivní analýza budou provedeny na dvou úrovních. Druhá úroveň analýzy bude hledat odpověď na otázky, jestli se strany koalice ovlivňovali navzájem ve svém diskurzu, zda docházelo k tzv. „učení“ se a zda se diskurz stran během období koaliční vlády měnil. Této myšlence se věnuje mimo jiné i Wendt³⁴, nicméně

³¹ WENDT, Alexander. *Social Theory of International politics*. Cambridge: Cambridge University press, 1999, s. 224-229.

³² SEMYKOZ, Maria. *Russia - Ukraine relations trapped into identity conflict* [online]. Academia.edu, nedatováno [cit. 1. 5. 2016] Dostupné na <http://www.academia.edu/523741/Russia-Ukraine_Relations_Trapped_into_Identity_Conflict>.

³³ ZEHFUSS, Maja. *Constructivism in International Relations: The Politics of Reality*. Cambridge University Press, 2002, s. 43.

³⁴ WENDT, Alexander. *Social Theory of International politics*. Cambridge: Cambridge University press, 1999, s. 327.

vysvětlení termínu „učení se“ od Jeffreyho Checkela bude dostačující. Checkel sleduje vztahy mezi aktéry a jejich schopnost učit se mezi sebou. Jinými slovy, namísto pevně daných preferencí vytvářejících pevně dané výsledky, se výsledky mění na základě procesu učení se pomocí vzájemných interakcí, což v důsledku vede ke změně preferencí. Tato změna preferencí může změnit aktérovu identitu a zájmy. Socializační proces umožňuje aktérům ovlivnit druhé, protože se jim podařilo vytvořit obecně přijímané chápání daného tématu či problému.³⁵

Dalším prvkem sociálního procesu je přesvědčování/přemlouvání, což vede ke změně postojů, chování druhého aktéra. Přesvědčování však není prováděno nátlakem, nejedná se ani o manipulaci ale o přesvědčení druhého na základě argumentů a debaty.³⁶

1.1.1 Sociální konstruktivismus, realismus a zahraniční politika

Zahraniční politika je častým předmětem analýzy v mezinárodních vztazích. Avšak dostatečné porozumění zahraniční politice státu je mnohdy problematickým úkolem. Vlády, politici a nestátní aktéři ovlivňují zahraniční politiku. Jsou to zejména státy, které rozhodují, zda vstoupí do mezinárodních uskupení, podepíší dohody a mnohé další aktivity. Státy rozhodují, zda jít do války; staví překážky obchodu; vybírají si, zda a na jaké úrovni stanoví ekologické normy; vstupují do mezinárodních dohod a rozhodují, zda se ustanoveními dohod budou řídit.³⁷

Kromě toho zkoumání záměru státu je obtížné, protože můžeme pozorovat jen to, co je vyjádřeno skrze zahraničně politický diskurz, jež ne vždy může vyjadřovat skutečné zájmy státu. Z tohoto důvodu je analýza vývoje národních preferencí, jež jdou následně vyjádřeny v zahraniční politice, klíčem k porozumění ke světové politice. Je zde teorií a přístupů, jež nabízejí vysvětlení a pochopení zahraniční politiky s ohledem na téma práce se ale autorka v následující podkapitole zaměří na sociální konstruktivismus v kontrastu s realismem.³⁸

Realismus naznačuje, že nejvýznamnější hnací silou zahraniční politiky jsou materialistické faktory, jako je vojenská síla, ekonomická síla, a snaha států dosáhnout na co nejvíce

³⁵ CHECKEL, T. Jeffrey. Why Comply? Social learning and European Identity Change. *International organization*, 2001, roč. 55, č. 3, s. 560 – 562.

³⁶ RICHMOND, Matthew. *What light can constructivism shed on EU?* [online]. E.ir.info, 17. ledna 2014 [cit. 20. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://www.e-ir.info/2014/01/17/what-light-can-constructivism-shed-on-the-eu/>>.

³⁷ LAKE, David. The State and International Relations. In REUS-SMITH, Christian (ed). *The Oxford Handbook of International Relations*. New York: Oxford University Press, 2008, s. 41.

³⁸ KATZENSTEIN, Peter. Introduction: Alternative Perspectives on National Security. In KATZENSTEIN, Peter (ed). *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press, 1996, s. 26-27.

prostředků, aby mohly přežít v anarchickém prostředí. Konstruktivismus argumentuje tím, že ideové faktory jsou nástrojem k vysvětlení vztahů mezi státy.³⁹

Realisté si kladou za cíl určit kauzalitu mezi různými proměnnými. Realisté předpokládají, že zahraniční politika lze být chápána jako produkt racionálního chování. Předpokladem je, že aktéři jednají racionálně s cílem maximalizovat užitek. Zahraniční politika je výsledkem materialistické soutěže mezi jednotlivými státy při a to buď s ohledem na to aby jejich chování vedlo k největšímu užtku. Jak poznamenal Morgenthau „Strategie států jsou založeny na racionalitě, po výpočtu benefitů a rizik jejich jednání.“⁴⁰

Realisté se domnívají, že zahraniční politika je formována zejména skrze materiální struktury mezinárodního systému. Distribuce materiálních potřeb mezi státy je klíčovým faktorem pro pochopení světové politiky⁴¹. Neorealisté zase tvrdí, že mezinárodní politika se opakuje. Waltz tvrdí: „ mezinárodní politika zůstává neměnná, objevují se vzorce chování, jež se často opakují.“⁴² Výsledkem je že zahraniční politika států se výrazně neměnní, státy balancují, usilují o hegemonii. V kontrastu s tímto přístupem konstruktivisté odmítají závěry, že determinujícím efektem anarchie je chování států ve světové politice. Konstruktivisté se domnívají, že zahraniční politika je produktem socializace: státy se rozhodnou zda budou dodržovat normy, z důvodů buď čisté kalkulace následků v jejich prospěch, nebo proto, že normy jsou internalizovány.

Pro konstruktivisty jsou zájmy a identity centrálním ukazovatelem zahraniční politiky: spoléhají na tyto faktory a internacionální strukturu zahraniční politiky, zatímco neorealisté spoléhají na materiální faktory. I přes tyto rozdíly mezi těmito dvěma teoriemi vysvětlující zahraniční politiku jistý konsenzus proč je důležité zaměřit se na chování států. Jedním z hlavních důvodů výzkumu je snaha o pochopení a možnost předvídat další kroky či akce států. Někdy je však obtížné předvídat chování států, v některých státech vládnoucí strana, či dokonce i jedinec mají větší vliv na zahraniční politiku než je tou například u demokratických zemí, kde do hry vstupují další aktéři. Navíc státy se liší i v odlišném vnímání norem, výsledkem čehož je rozdílná interpretace suverenity a národních zájmů.⁴³

³⁹ ELMAN, Colin. Realism. In GRIFFITHS, Martin (ed). *International Relations Theory for the Twenty-First Century: An Introduction*. Londýn: Routledge, 2007, s. 11-20.

⁴⁰ MORGENTHAU, Hans J., THOMPSON, Kenneth, CLINTON, David. *Politics among nations*. 7. vydání. New York: Alfred A. Knopf, 2005, s. 5.

⁴¹ MEARSHEIMER, John. A Realist Reply. *International Security*, 1995, roč. 20, č. 1, s. 82–93.

⁴² WALTZ, Kenneth. *Theory of International Politics*. New York: McGraw Hill, 1979, s. 66.

⁴³ MORAVSIK, Andrew. *Liberal theories of international relations: a primer* [online]. Princeton.edu, 2010 [cit. 5. 5. 2016]. Dostupné na <www.princeton.edu/~amoravcs/library/primer.doc>.

1.1.2 Identita „my“ versus „oni“ a zahraniční politika

Koncept identity se stal po skončení studené války jedním z centrálních zájmů v mezinárodní politice. U většiny teoretiků mezinárodních vztahů, identita je nástroj, který jim pomáhá obohatit tradiční škálu analytických nástrojů, a jsou tedy schopni studovat mezinárodní systém z širšího pohledu.⁴⁴

Karl Deutsch tvrdí, že prostřednictvím komunikace, která vede k identifikaci a naplnění vlastních zájmů, můžeme vytvořit pocit sounáležitosti ke skupině, tzv. „my“.⁴⁵ Ale jak poznamenal Richard Jenkins, identita „my“ je stanovena skrze podobnosti, odchylky, souhlasu i nesouhlasu což vede k vytvoření protikladu ve formě „oni“.⁴⁶

Definice našeho vlastního postavení ve smyslu „my“ a vnějšímu „oni“ je obvykle odrazem národní identity. Separace a kontinuita národa spočívá ve společné kultuře, tradicích, historii a hodnotách. Zahraniční politika je tak založena na vymezení pozice státu vůči vnějšímu prostředí.

Identita státu ovlivňuje, jakou zahraniční politiku ale i domácí politiku bude stát vykonávat. Jedním z hlavních způsobů jak stát může získávat novou identitu nebo chránit identitu stávající je skrze zahraniční politiku.⁴⁷ Interakce s ostatními státy je tak způsobem, jímž se státy stávají součástí určitého mezinárodního uskupení. Státní identita se v průběhu procesu tvorby politiky stává klíčovým nástrojem užívaného k vymezení cílů zahraniční politiky.⁴⁸

Campbell zpochybňuje názory, které vnímají identitu jako neměnnou. Tvrdí, že zahraniční politika vytváří dynamické změny státní identity, jež tak reaguje na vnější prostředí.⁴⁹ Campbell rozlišuje mezi zahraniční politikou, všeobecné povahy jež vede k rozlišení vztahů mezi „my“ a „oni“ a zahraniční politikou jakožto běžným projevem státu.⁵⁰ Debata týkající se role identity v zahraniční politice se snaží odpovědět, zda byla první politika či stát. Argument, že stát vznikl před samotnou politikou, zpochybňuje Campbell, jež

⁴⁴ BERENSKOETTER, Felix. *Identity in International relations*. [online]. Academia.edu, nedatováno [cit. 4. 5. 2016]. Dostupné na <https://www.academia.edu/3331143/Identity_in_International_Relations>, s. 3596-3597.

⁴⁵ DEUTSCH, Karl. *Political Community and the North Atlantic Area: International Organization in the Light of Historical Experience*. 1. vydání. Princeton: Princeton University press, 1957, s. 36.

⁴⁶ JENKINS, Richard. (2008) *Social identity*. 3. vydání. Routledge, 2008, s. 17.

⁴⁷ CAMPBELL, David. *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Manchester: Manchester University Press, 1992, s. 76.

⁴⁸ DEMIRTAS-COSKUN, Birgul. *Systemic Changes and State Identity: Turkish and German Responses* [online]. Academia.edu, nedatováno [cit. 1. 5. 2016]. Dostupné na <<http://www.articlearchives.com/international-relations/national-security-foreign/377452-1.html>>. s. 33.

⁴⁹ ALTORAIF, Adel. *Understanding the role of state identity in foreign policy decision-making* [online]. Etheses.lse.ac.uk, 2012 [cit. 1. 5. 2016]. Dostupné na <http://etheses.lse.ac.uk/683/1/Altoraifi_Understanding_role_state.pdf>, s. 27.

⁵⁰ CAMPBELL, David. CAMPBELL, David. *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Manchester: Manchester University Press, 1998, s. 68-72.

tvrdí, že identita je vytvořena současně se vznikem státu a tato identita není neměnná díky zapojení státu do dění nejen na domácí scéně ale také na mezinárodní.⁵¹

⁵¹ CAMPBELL, David. CAMPBELL, David. *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Manchester: Manchester University Press, 1998, s. 11.

2 Metodologie

2.1 Diskurzivní analýza

Diskurzivní analýza je souborným názvem pro sociální teorie, jež se zaměřují na konstitutivní účinky diskurzu a diskurzivní praxe, tedy to jak lidé prezentují svět a sebe samé. Mezi podkategorie diskurzivní analýzy patří konverzační analýza, diskurzivní psychologie, kritická diskurzivní analýza a Foucaultovská analýza.⁵²

Jako hlavní rozdíl mezi diskurzivní analýzou a tradičními výzkumnými metodami můžeme spatřovat ve funkci jazyka. Jazyk hraje v diskurzivní analýze klíčovou roli. Jazyk je nástrojem, kterým se přenáší informace a metoda kterou utváříme sociální realitu. Diskurzivní realita zjednodušeně vytváří vizi světa.⁵³ Konstitutivní síla diskurzu je ovlivňována pozicemi, které aktéři zastávají. Aktéři skrze jazyk vyjadřují své zájmy a tyto zájmy poté konstruují okolní svět. Diskurz je podmíněn pozicí subjektů, diskurz je tak založen na názoru, že aktéři jsou účastníky sociální interakce a skrze praxi a způsoby se aktivně podílejí na utváření diskurzu. Diskurz dokáže přeměnit aktéry, témata, ale také vytvořit nové objekty a subjekty. Diskurz reflektuje a zachycuje dění a myšlení v čase.⁵⁴

2.2 Kritická diskurzivní analýza a analýza zahraniční politiky

Kritická diskurzivní analýza je jednou z podkategorií analytického výzkumu, jež zkoumá využívání sociální moci, dominance, nerovnosti a jak jsou tyto jevy reprodukovány a v textech, projevech v sociálním a politickém kontextu.⁵⁵ Definice kritické diskurzivní analýzy se liší přístup od přístupu. Základem je předpoklad, že způsobem jakým lidé komunikují, utváří diskurz, který není jenom odrazem okolní situace, identit, sociálních vztahů ale naopak hrají aktivní roli v utváření a změně diskurzu. Diskurz je zdrojem, jakým prezentujeme okolní svět. Diskurz neprezentuje jen existující realitu, ale pomáhá v utváření sociálního světa, jež zahrnuje také zahraniční politiku. Ve zkratce můžeme říci, že diskurz je konstitutivní silou, jež utváří zahraniční politiku.⁵⁶ Tato politika je utvářena díky identitě, sociálním vztahům, které se liší v čase a kultuře.⁵⁷

⁵² WETHERELL, Margaret. Editor's Introduction. In: WETHERELL, Margaret., TAYLOR, Stephanie, YATES, Simeon (ed). *Discourse theory and practice: a reader*. Londýn: Sage, 2001, s. 9-13.

⁵³ GILL, Rosalind. Discourse Analysis. In ATKINSON, Paul, BAUER, Martin, GASKELL, George (ed). *Qualitative Researching with Text, Image and Sound*. Londýn: Sage, 2010, s. 175-176.

⁵⁴ DAVIES, Bronwyn, HARRÉ, Rom. Positioning: The Discourse Production of Selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 1990, roč. 20, č. 1, s. 43-63.

⁵⁵ VAN DIJK, Teun. *Critical Discourse analysis [online].Discourses.org, nedatováno [cit. 6. 5. 2016]. Dostupné na <<http://www.discourses.org/OldArticles/Critical%20discourse%20analysis.pdf>>.*

⁵⁶ LARSEN, Henrik. *Foreign Policy and Discourse Analysis: France, Britain and Europe*. Routledge, 1997, s. 9.

⁵⁷ LARSEN, Henrik. Discourses of state identity and post-Lisbon national foreign policy: The case of Denmark. *Cooperation and Conflict*, 2014, roč. 49, č. 3, s. 370.

Kritická diskurzivní analýza se rozlišuje na tři úrovně. Mikro úroveň zkoumá detailně artikulaci v textu, lingvistické znaky a jak je která idea či myšlenka zachycena. Meso úroveň se zaměřuje na celkový text a jak je utvářen. Makro úroveň se zaměřuje na stanovená témata, a jak jsou interpretovány ve vztahu k širším sociálním ideologiím. Makro úroveň je spojována s Foucaultem, pro kterého je diskurz klíčem k utváření identit, a také je dle něj diskurz chápán v omezeném rozsahu možných prohlášení, jež mají omezený počet významů.⁵⁸ Rozdíl mezi mikro a makro úrovní je dobře ukázán v práci Van Dijka na případu rasistických projevů v parlamentu. Mikro úroveň se detailně zaměří na samotný projev, jeho lingvistickou skladbu, makro úroveň pak zkoumá projevy v širším záběru, jak se tyto projevy mohou promítnout do legislativy.⁵⁹

Makro úroveň je často používána pro analýzu zahraniční politiky (tzv. Foreign policy analysis, FPA). FPA je základní metodou pro Ruth Wodak, zejména pak v její publikaci „The discursive formation of national identity“, kde zkoumá identitu Rakouska. V této studii Wodak rozlišuje několik makro úrovní utváření národní identity. (Wodak používá termín makro strategie).

První je konstruktivní strategie, jež propaguje unifikaci, identifikaci, solidaritu a odlišování se „my“ versus „oni“. Druhá strategie je ospravedlnění/omluva, která souvisí s minulostí, která je využívána pro vytvoření historie národa a transformaci, čímž dochází ke změně národní identity.⁶⁰ Analýza s pomocí těchto strategií si tedy neklade za cíl detailní analýzu textu. Jedná se o tematické, kontrastní porovnání textů týkající se určité události. Tento přístup tak umožňuje zaměřit se na důležité aspekty, strategie a modely chování politiků.

Kromě Ruth Wodak, diskurzivní analýzu zahraniční politiky (dále jen FPA) rozvinuli ve svých pracích Ole Wæver⁶¹ a Henrik Larsen⁶² na základě Foucaultova přístupu k diskurzu. Wæver ve své práci uvádí, že diskurzivní analýza zahraniční politiky státu právě vůči Evropské unii lze provádět na třech úrovních. Za prvé je zde diskurz týkající se samotného

⁵⁸ BLACKSTONE, Amy. (undated) *Principles of Sociological Inquiry: Qualitative and Quantitative Methods* [online]. Catalog.flatworldknowledge.com, nedatováno [cit. 7. 5. 2016]. Dostupné na <http://catalog.flatworldknowledge.com/bookhub/reader/3585?e=blackstone_1.0-ch02_s01>.

⁵⁹ VAN DIJK, Teun. Critical discourse analysis. In SHIFFRIN, Deborah (ed). *The handbook of discourse analysis*. Wiley-Blackwell, 2003, s. 354.

⁶⁰ WODAK, Ruth a kol. *The discursive formation of national identity*. 2. vydání. Edingburgh: Edingburgh University press, 2009, s. 33.

⁶¹ WÆVER, Ole. Identity, Communities and Foreign Policy: Discourse Analysis as Foreign Policy Theory. IN HANSEN, Lene, WÆVER, Ole (ed). *European Integration and National Identity*. Londýn: Routledge, 2003, s. 20-49.

⁶² LARSEN, Henrik. *Foreign Policy and Discourse Analysis: France, Britain and Europe*. Londýn: Routledge, 1997. 256 s.

státu či národu, jak tento stát a národ vnímá sám sebe. Za druhé je zde diskurz jak stát vnímá sám sebe v kontrastu s Evropskou unií či Evropou obecně. V tomto případě je analýza diskurzu prováděna v širokém pojmu, jinými slovy zda je Evropa/EU chápána například jako organizace suverénních států, jednotný trh nebo supra nacionální entita. Británie se nepovažuje za esenciálního člena Evropy, ale spíše za světového lídra zaměřeného alespoň historicky více na země Commonwealthu. Termín Evropa byl v britském diskurzu chápán jako venkovní entita mimo Británii, Evropané jsou tedy ti druzí.⁶³ Jak tvrdí Schmidt, britské politické elity již od počátku definovali Evropskou identitu jako protiklad k národní identitě.⁶⁴

Za třetí se analýza dle Waevera soustředí na konkrétní kroky aktérů, například politiků a politických stran, kteří své pozice a zájmy obhajují s odvoláním se na diskurz objevující se buď na výše zmíněné první, nebo druhé úrovni. FPA se nesnaží objasnit myšlenky, motivace či skryté záměry aktérů, jež je vedou k určitému diskurzu.

Henrik Larsen ve své práci analyzuje termín „Evropa“ v dánském diskurzu. Larsen popisuje jeho výzkum diskurzu jako způsob analýzy balancování dánské zahraniční politiky mezi Evropskou Unií a Spojenými státy v širokém smyslu, užívá oficiální zdroje jako například projevy a prohlášení premiéra či zahraničního ministra aby tak zkoumal, zda dánská politika se zaměřuje více na Evropskou Unii nebo Spojené státy.⁶⁵

Identita se mění skrze zahraniční politiku, a zahraniční politika tedy utváří identitu. Jak poznamenala Amelia-Hadfield „ Identita je obsah, diskurz je forma, zahraniční politika je nástroj.“⁶⁶

FPA dle Waevera a Hansena bude v této práci aplikována na případ Británie. Nejprve se autorka zaměří na analýzu definovanou výše Olem Waeverem, tedy jak Cameron a Clegg definovali místo Británie v Evropě a poté jak obhajovali během období koalice své politické rozhodnutí a kroky, tedy diskurz a zda se tento měnil.

⁶³ DADDOW, Oliver. Interpreting the Outsider Tradition in British European Policy Speeches from Thatcher to Cameron. *Journal of Common Market Studies*, 2015, roč. 53, č. 1, s. 71-88.

⁶⁴ SCHMIDT, Vivien. European Member State Elites' Diverging Visions of the European Union: Diverging Differently since the Economic Crisis and the Libyan Intervention? *Journal of European Integration*, 2012, roč. 34, č. 2, s. 169-190.

⁶⁵ LARSEN, Henrik. Danish Foreign Policy and the Balance between the EU and the US The Choice between Brussels and Washington after 2001. *Cooperation and conflict*, 2009, roč. 44, č. 2, s. 209–230.

⁶⁶ HADFIELD, Amelia. *British Foreign Policy, National Identity, and Neoclassical Realism*. Rowman & Littlefield Publishers, 2010, s. 62.

2.3 Metoda

Metoda výběru dat či textů není v diskurzivní analýze ustálená či jasně vymezená. Někteří autoři tak ani metodu výběru dat ve svých pracích nezmiňují. Výběr dat není považován za specifickou fázi, jež musí být provedena a dokončena před samotnou analýzou. Naopak po výběru primárních dat a nalezení konceptu, kterým se má analýza zabývat, by mělo dojít k rozšíření a nalézání dalších dat.⁶⁷

Foucaultova macro analýza jež je v této práci aplikována také nenabízí stanovenou metodu pro výběr dat a textů, výběr tak musí být uzpůsoben tak aby splnil cíl práce.⁶⁸

Jako primární data byly autorkou vybrány volební programy stran a samotná koaliční dohoda. Tyto budou sloužit jako odrazový můstek pro samotnou analýzu diskurzu, jež v letech 2010 a 2015 probíhal.

Sociální konstruktivisté tvrdí, že identita je základem pro formování cílů a priorit. Nejprve tedy budou identifikovány termíny, jež utváří konstrukci „my“ versus „oni“. Předpokladem je, že tato identifikace se pak promítne i do samotných požadavků a idejí stran v koalici. Tyto požadavky budou sledovány a analyzovány pomocí politických projevů a rozhovorů.

Vodítkem jak provést samotnou analýzu textu tak nalezneme v práci Lene Hansen. Analýza musí začít identifikováním termínů, jež indikují konstrukci „my“ versus „oni“. V případě této práce bude toto identifikováno ve třetí kapitole s názvem Británie a identita.⁶⁹ Za další je pak nutné stanovit základní diskurz, protože dle Hansen „zahraniční politické debaty jsou tvořeny pomocí jednotlivých textů, tyto texty se však sbíhají kolem společných témat, kolem určité konstrukce identity a politik které jsou považovány za žádoucí nebo nutné; zahraničněpolitické debaty jsou v důsledku vázané dohromady menším počtem diskurzů.“⁷⁰

Základní diskurz v této práci je pro a proti evropský/unijní. Finálně je pak tento základní diskurz sledován skrze reprezentaci témat ve čtvrté kapitole. Tyto témata také může shrnout pod název diskurzivní formace. Diskurzivní formace je tvořena prohlášeními, která

⁶⁷ WODAK, Ruth. *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2. vydání. Sage publications, 2009, s. 24.

⁶⁸ JORGENSEN, Marianne. *Discourse analysis as theory and method*. Sage publications, 2002, s. 66.

⁶⁹ HANSEN, Lene. *Security as Practice: Discourse Analysis and the Bosnian War (New International Relations)*. Routledge, 2006, s. 41 – 42.
2006 strana 41-42.

⁷⁰ HANSEN, Lene. *Security as Practice: Discourse Analysis and the Bosnian War (New International Relations)*. Routledge, 2006, s. 51.

jsou souvislé a systematické. Jinými slovy kdykoliv se objeví jistý druh prohlášení, konceptu nebo tématu, můžeme ve zkratce říci, že se jedná o diskurzivní formaci.⁷¹

⁷¹ RADFORD, P.Gary. *Tunnel vision and blind spots* [online]. Theprofessors.net, 3. listopadu 2001 [cit. 10. března 2017]. Dostupné na <<http://www.theprofessors.net/wiegand.html>>.

3 Británie a identita

Identifikace s národními symboly, historií a institucemi je v britském diskurzu více zakotvena než identifikace s evropskými symboly, historií a institucemi. Sociální konstrukce britské výjimečnosti jakožto jádra britské národní identity je tak úzce spojena s národní suverenitou, kterou je těžké skloubit s vizí evropského řádu a kooperace. Evropská integrace je tak vnímána jako hlavní potencionální hrozba pro britský národní stát. Výtky, které Británie vůči integraci má, jsou vysvětlovány mimo jiné skrze nedostatek demokratické legitimacy, jež vzniká přenosem pravomocí na supra nacionální orgány.

Musíme vzít v potaz, že politický diskurz se neodehrává ve vakuu. Politici v první řadě mají za cíl nalákat a udržet si přízeň svých voličů, rétoriku tudíž přizpůsobují okolnostem tak aby byly kompatibilní s očekáváními voličů. Jinak řečeno, diskurz se odehrává ve specifickém politickém kontextu a politické kultuře, s odkazy na historii, normy, symboly a hodnoty.

Diskurz Británie vůči Evropě je toho důkazem, zapojení se do evropské integrace bylo pro tuto zemi vždy rozdělovací otázkou. Odkazy na britskou identitu, zájmy a jejich obhajobu jsou tak v protikladu s pozitivním chápáním Evropské unie. Pro Británii, která si zakládá na své parlamentní a demokratické suverenitě, je vize čistě mezivládního pragmatického přístupu kooperace mezi státy, je jediná přijatelná zatímco vize evropanství nemá místo v britském politickém diskurzu.

Cameron pozici Británie a identity tohoto národa zmínil ve svém proslovu v Bloombergu slovy „Máme charakter ostrovního národa – nezávislého, vášnivě obhajující naši suverenitu... Britská historie vytvořila citlivou identitu... Evropská unie tak má pro nás více praktický nežli emocionální charakter.“⁷²

Suverenita a subsidiarita jsou pro Británii důležité, což se promítá i do vnímání tradice národa „Dle mého názoru neexistuje Evropský *demos*. Národní parlamenty jsou a zůstanou skutečným zdrojem demokratické legitimacy a odpovědnosti v Evropské unii.“⁷³

Cameron sice obhajoval členství Británie v EU, nicméně podporoval a vyžadoval znovu vyjednání těchto vztahů, které „stojí mnoho byrokracie a vyjednávání o věcech, jež by měli náležet národním státům, občanským společnostem a jednotlivcům.“

Celý výše zmíněný diskurz lze shrnout pod pojem Britský euroskeptismus, který je dle některých názorů kulturním fenoménem, který odůvodňuje odmítání evropských pravidel,

⁷² CAMERON, David. *EU Speech at Bloomberg* [online] Gov.uk, 23. ledna 2013 [cit. 2. února 2017]. Dostupné na < <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>>.

⁷³ CAMERON, David. *EU Speech at Bloomberg* [online] Gov.uk, 23. ledna 2013 [cit. 2. února 2017]. Dostupné na < <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>>.

regulací nebo snad „diktátu z Bruselu.“ Britský euroskeptismus koření v dlouhé tradici rozlišování na Britské „my“ versus evropští „oni.“

Jinými slovy britský euroskeptismus definuje Evropu jako entitu ohrožující britské zájmy, útočící na národní suverenitu a pokoušející se nahradit britskou identitu kontinentální identitou. Tyto názory pramení z britské výjimečnosti, specifickou geografickou polohou, jazykem, historií a národními mýty.

Když Cameron hovoří o Evropské unii, chápe ji buďto jako členské státy včetně Británie nebo jako něco cizí mimo Británii. V negativní slova smyslu používá slovo „Brusel“, který diktuje nebo o normách z „Bruselu“, které dopadají a ovlivňují život v Británii.⁷⁴ Tento diskurz však najdeme i v ostatních členských státech, kdy stát je buď členským státem mezi ostatními členy, nebo stojí na okraji pod diktátem z EU, Evropy, Bruselu.

V úvodu jeho proslovu hovoří o Evropě v širším slova smyslu ne tedy jen o Evropské Unii. Evropa je tak entitou mimo Británii. Rozlišuje například evropská města od anglického Londýna. Sice zmíní, že Británii je členem evropských národů, rychle však přejde ke zmínce, že Británie je ostrovním národem, který do Evropské unie přichází s již zmíněným praktickým nežli emocionálním cítěním. Můžeme se ptát, s více praktickým cítěním než kdo? Odpovědí bude než ti na druhém břehu kanálu. To je dle Camerona dáno národním charakterem a přístupem k Evropě.

Na závěr dodá, že chce „lepší podmínky pro Británii a pro Evropu ... ale i v případě, že opustíme Evropskou unii, nemůžeme se zády otočit k Evropě. Po mnoho následujících let zůstane naším největším trhem a navždy naším geografickým sousedem.“ Jinými slovy můžeme toto chápat, že Evropané jsou blízko ne však v Británii.

Nick Clegg se oproti Cameronovi vyhýbal rozlišování Británie od Evropy, jednou z mála zmínek na toto téma, nalezneme v jeho proslovu z roku 2013. „Jestliže je jedna věc, kterou musí strany odložit, je to téma Evropy a místo Británie v ní. Konzervativní strana se domnívá, že se můžeme proti Evropě obrátit a stále být lídrem ve světě. Můžeme být ostrovním národem, ne však ekonomickým ostrovem v dnešní době globalizace.“⁷⁵

⁷⁴ CAMERON, David. *EU Speech at Bloomberg* [online] Gov.uk, 23. ledna 2013 [cit. 2. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>>.

⁷⁵ AUSTRENG, Katie. Nick Clegg speech to the Liberal democrat autumn conference [online] Libdems.org.uk, 18. září 2013 [cit. 12. března 2017]. Dostupné na <http://www.libdems.org.uk/nick_clegg_speech_to_the_liberal_democrat_autumn_conference>.

4 Koaliční vláda Camerona a Clegga

4.1 Zformování vlády

V květnu 2010 byla zformována koaliční vláda, jež byla pro některé překvapení, neboť se očekávalo, že liberální demokraté se raději spojí s labouristickou stranou místo s konzervativní stranou.⁷⁶ Liberální demokraté a konzervativní strana mají často jiné cíle, zejména co se týče Evropské unie, kdy liberální demokraté jsou chápáni jako strana nakloněná evropské integraci, což oni sami zmiňují ve svých dokumentech,⁷⁷ zatímco konzervativní strana je známá svým euroskeptickým postojem.

Konzervativní strana například v době, kdy byla v opozici, vystupovala proti Lisabonské smlouvě. David Cameron sliboval, že bude-li konzervativní strana ve vládě a Lisabonská smlouva bude v ratifikačním procesu, uspořádá referendum.⁷⁸ Hlavním argumentem bylo, že se jedná jen o přejmenovanou a s malými úpravami pozměněnou Ústavní smlouvu. Diskurz konzervativní strany ohledně Ústavní Smlouvy a poté Lisabonské smlouvy byl postaven kolem otázky demokracie a demokratického deficitu. Evropská unie by tak postrádala legitimitu, jestliže by Lisabonská smlouva nebyla schválena v národních referendech.⁷⁹ Dle konzervativní strany by každá další evropská smlouva, jež by přenášela více pravomocí do Bruselu, měla projít referendem. Labouristická strana, jež byla v této době ve vládě, naopak odmítala uspořádat referendum.⁸⁰ Postoj konzervativní strany je dán jejich tradičním pohledem na suverenitu a národní stát, převládala tedy obava, že přesunem rozhodování na supra nacionální orgány od národních parlamentů bude podkopána také důvěra občanů. Konzervativci jako jediné řešení viděli v posílení národní kontroly Evropské unie, posílení mezivládní spolupráce a ponechání některých kompetencí státům. Byli proti rozšiřování rozhodování kvalifikovanou většinou v otázkách justice a vnitra, vytvoření stálého předsednictví Evropské Rady a vytvoření funkce Vysokého představitele pro zahraniční a

⁷⁶ WINTOUR, Patrick. *Labour-Liberal Democrat coalition hopes end in recriminations* [online]. TheGuardian.com, 11. května 2008 [cit. 20. ledna 2017]. Dostupné na

<<https://www.theguardian.com/politics/2010/may/11/labour-liberal-democrats-coalition-recriminations>>.

⁷⁷ LIBERAL DEMOCRATS POLICY CONSULTATION. *Europe, Consultation paper 12* [online]. [cit. 20. ledna 2017] Dostupné na

<http://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/libdems/pages/2015/attachments/original/1390842863/112_Europe.pdf?1390842863>.

⁷⁸ KIRKUP, James. *David Cameron to tell voters no vote on Lisbon* [online]. TheTelegraph.com, 2. listopadu 2009 [cit. 20. ledna 2017] Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/6488240/David-Cameron-to-tell-voters-no-vote-on-Lisbon-Treaty.html>>.

Príslib referenda nakonec Cameron opustil po té, co byla Lisabonská smlouva podepsána českým prezidentem.

⁷⁹ HAGUE, William. *The European project and democratic consent: disconnection or disengagement?* [online]. Conservative-speeches.sayit.mysociety.org, 8. února 2008 [cit. 22. ledna 2017]. Dostupné na <<http://conservative-speeches.sayit.mysociety.org/speech/599705>>.

⁸⁰ LEE, Simon, BEECH, Matt. *Conservatives under Cameron. Built to last?* Palgrave Macmillan, 2009. s. 190 - 191.

bezpečnostní politiku Evropské unie. Ani změny v rozhodovacích procesech, tzv. zjednodušená rozhodovací procedura, jež umožňuje státům ve věcech, ve kterých se používá jednomyslnost, možnost rozhodnout, že v budoucnosti se použije většinové hlasování, se setkala s odporem.⁸¹

Ačkoliv se konzervativní straně nepodařilo zabránit ratifikaci Lisabonské smlouvy, Cameron ujišťoval občany, že jeho strana bude dělat vše pro chránění britských zájmů v Evropě a zároveň varoval Evropské partnery, kterým dal najevo, co mohou od konzervativní vlády očekávat. „Nikdy by se už nemělo stát, aby pravomoci britské vlády byly přeneseny na Evropskou unii bez vyjádření občanů. Jestliže příští volby zvítězíme, pozměníme European Communities Act 1972⁸², čímž bychom znemožnili přenos pravomocí na Evropskou Unii bez referenda.“⁸³ Ke změně European Communities Act 1972 nedošlo, nicméně byl přijat European Union Act 2011. (více v kapitole 4.3)

Jedním z rozdílů, jež rozděloval liberální demokraty, od konzervativní strany, byla definice britských národních zájmů vůči těm evropským. I když Evropa ze strategických důvodů nebyla hlavním tématem během předvolební kampaně, Cameron během proslovu ve volební den označil Evropu jako „červenou linii“ a nechtěl toto téma přenechat zcela liberálům.⁸⁴ Ve večer voleb se labouristé setkali s liberály, aby prodiskutovaly možnou labouristicko-liberální koalici, premiér Gordon věřil, že tak vznikne pro evropská vláda s progresivní ekonomickou politikou. Clegg však slíbil začít vyjednávání s tou stranou, která získá nejvíce křesel. Předvolební kampaně se týkaly zejména domácích témat, Evropa byla chápána jako největší bod sváru, jež by způsobil problémy ve vyjednávání mezi právě mezi konzervativci a liberálními demokraty.

Pro Camerona byla Evropská unie důležitým tématem a stejně tak jako pro liberální demokraty, kdy Nick Clegg vyjádřil své „obavy z přístupu konzervativní strany k Evropě“⁸⁵ a odmítal znovu vyjednání podmínek členství v Evropské unii, ke kterému by nemělo dojít

⁸¹ LEE, Simon, BEECH, Matt. *Conservatives under Cameron. Built to last?* Palgrave Macmillan, 2009. s. 190 - 191.

⁸² European Communities Act 1972 je legislativním aktem, na základě kterého Británie vstoupila do Evropských společenství

⁸³ CAMERON, David. *A Europe policy that people can believe in* [online]. Conservative-speeches.sayit.mysociety.org, 4. listopadu 2009 [cit. 22. ledna 2017]. Dostupné na <<http://conservative-speeches.sayit.mysociety.org/speech/601249>>.

⁸⁴ LAWS, David. *22 Days in May: The Birth of the Lib Dem-Conservative Coalition*. Londýn: Biteback Publishing, 2010, s. 52.

⁸⁵ ADONIS, Andrew. *Five Days in May: The Coalition and Beyond*. Londýn: Biteback Publishing, 2010 s. 119.

během koaliční vlády. Clegg utvrdil Camerona, že: „Evropa je červenou linií pro jeho stranu, stejně tak jako je pro mou.“⁸⁶

Volební program konzervativců v roce 2010 nijak nepřekvapil ve svém euroskeptickém tónu zdůrazněním, že konzervativní vláda: „zajistí, aby žádná vláda (Spojeného království) nemohla přenést pravomoci na Evropskou unii nebo se připojit k euru bez referenda.“ Dále chtěli dosáhnout navrácení pravomocí v oblasti „práva, kriminální justice a sociální a pracovní legislativy, „ tak aby se předešlo k poškozování britských zájmů.“ Konzervativci věřili, že Británie by neměla dále přenášet další pravomoci na unii bez souhlasu lidí a navíc k přenosu by mělo dojít, jen jestli je to v souladu s britským národním zájmem.⁸⁷

Liberální demokraté oproti tomu „věří, že Evropská kooperace je nejlepší cestou jak zajistit aby Británie byla silná, bezpečná a vlivná v budoucnu.“ Lze tedy předpokládat, že liberálové tedy považují že, britské národní zájmy v souladu s těmi Evropskými. Přesto však liberálové nejsou proti „in/out“ referendu v případě kdy by britská vláda měla podepsat smlouvu, jež by zásadním způsobem změnila vztah mezi Británií a Evropskou unií.“⁸⁸

Liberálové zprvu nebyly proti připojení se k euru, ale i v tomto případě bude nutný souhlas lidu v referendu.⁸⁹ Podpora zavedení eura, jež by posloužilo britským zájmům a zajistilo ekonomickou stabilitu, ze strany liberálních demokratů během jejich vlády v koalici klesala a ztrácela na významu. Diskurz liberálů se však změnil například v jejich programu z roku 2014, kde se dočteme „ Liberální demokraté věří, že není v národním zájmu Británie přidat se k jednotné měně euro v nejbližší budoucnosti.“⁹⁰ Ani sám Clegg se ve svých projevech nevyjadřoval příliš pozitivně o možnosti zavedení eura. „ Euro není v nejbližší době v našem zájmu – alespoň ne během mého politického života.“⁹¹

⁸⁶ LAWS, David. *22 Days in May: The Birth of the Lib Dem-Conservative Coalition*. Londýn: Biteback Publishing, 2010. s. 185.

⁸⁷ PROGRAM KONZERVATIVNÍ STRANY. *Conservative General Election Manifesto* [online]. Conservatives.com, 2010 [cit. 23. ledna 2017]. Dostupné na <<https://www.conservatives.com/~media/Files/Manifesto2010>>, s. 113.

⁸⁸ PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ. *Liberal Democrat General Election Manifesto 2010* [online]. Politicsresources.com, 2010 [cit. 23. ledna 2017]. Dostupné na <http://www.politicsresources.net/area/uk/ge10/man/parties/libdem_manifesto_2010.pdf>, s. 67.

⁸⁹ PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ. *Liberal Democrat General Election Manifesto*. [online]. Politicsresources.com, 2010 [cit. 23. ledna 2017]. Dostupné na <http://www.politicsresources.net/area/uk/ge10/man/parties/libdem_manifesto_2010.pdf>, s. 67.

⁹⁰ PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ. *In europe, in work* [online] 2014, [cit. 15. února 2017] Dostupné na <http://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/libdems/pages/5056/attachments/original/1398775863/UK_LibDem_2014_Euromanifesto_Clear_Print.pdf?1398775863>, s. 21.

⁹¹ CLEGG, Nick. *A Vision for Europe' speech* [online]. Gov.uk, 1. listopadu 2012 [cit. 15. února 2017] Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/a-vision-for-the-uk-in-europe-speech-by-the-deputy-prime-minister>>.

Distribuce portfolií ve vládě bylo proporcionalní k zastoupení stran v Dolní sněmovně. Konzervativní strana tak obsadila ty nejdůležitější posty. Liberální demokraté ovládali pět míst ve vládě. William Hague, euroskeptický člen konzervativní strany obsadil ministerstvo zahraničí a ministrem pro Evropu se stal David Livington také z konzervativní strany.⁹² Nicméně post ministra pro Evropu byl vybrán tak aby vyhovoval i liberálům, z toho důvodu byli euroskeptiční konzervativci z obsazení této pozice vynecháni.⁹³

Dle E. Goese liberální demokraté sice tvrdili, že Evropa je pro ně „červenou linií“, při výběru portfolií však nebyla strana dostatečně průbojná. Překvapivě ani nezažádali o ministerstvo zahraničních věcí, přestože tato pozice v evropských vládách často připadne právě menší „junior“ straně ve vládě.⁹⁴ Procedurální dohoda koalice ustanovila, že Clegg má právo být konzultován o všech rozhodnutích vlády a v některých oblastech získal veto.⁹⁵ Dohody a programy vlády však ne vždy působí jako dostatečné mantinely, politici mají někdy tendence tyto dohody obcházet nebo navrhopvat změny v legislativě. Například zatímco konzervativní strana využila legislativy a prosadila European Union Act 2011, liberální demokraté využívaly proslovů s cílem vyslovit svůj nesouhlas.

4. 2 Koaliční program

Dohodnutý koaliční vládní program dvou stran stanovil, že Británie bude aktivním účastníkem v Evropské unii a bude silným hráčem mezi ostatními partnery.⁹⁶ Dle Davida Lawse, toto prohlášení vyžadovalo vyjednávání, neboť v původním návrhu zmínka o Británii jako o „pozitivním hráči“ nenacházela.⁹⁷ Tento tón byl zachován v přezkumu koalice v půlce jejich vládnutí, tedy v roce 2013, kde již v první zmínce o Evropě se píše, že: „Vláda je zavázána k členství v Evropské unii. Budoucnost naší ekonomiky je hluboce spojená se stabilitou a prosperitou Evropské unie.“⁹⁸ Konzervativní strana a liberální demokraté se po zformování koalice rozhodli najít kompromis zejména vůči Evropské Unii stranou a zaměřit

⁹² DEBUS, Marc. Portfolio Allocation and Policy Compromises: How and Why the Conservatives and the Liberal Democrats Formed a Coalition Government. *The Political Quarterly*, 2011, roč. 82, č. 2, s. 293–304.

⁹³ BOULTON, Adam, JONES, Joey. *Hung Together: The 2010 Election and the Coalition Government*. Londýn, Simon & Schuster, 2012, s. 288.

⁹⁴ GOES, Eunice. The Liberal Democrats and the Coalition: Driven to the Edge of Europe. *Political Quarterly*, 2015, roč. 86, č. 1, s. 93.

⁹⁵ HAZELL, Robert, YONG, Ben. *The Politics of Coalition: How the Conservative–Liberal Democrat Government Works*. Oxford: Hart Publishing, 2012, s. 40.

⁹⁶ VLÁDA SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ. *The Coalition: Our Programme for Government*. Londýn: Úřad vlády, 2010, s. 19.

⁹⁷ LAWS, David. *22 Days in May: The Birth of the Lib Dem-Conservative Coalition*. Londýn: Biteback Publishing, 2010, s. 185.

⁹⁸ VLÁDA SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ. *The Coalition: Together in the National Interest: Mid-Term Review*. Londýn: Úřad vlády, 2013, s. 20.

se zejména na řešení ekonomické situace a krizi eurozóny protože tato krize dopadala i na samotnou situaci v Británii.

Autorka si však dovolí nesouhlasit s názorem Davida Lawse dle kterého byla Evropa jednou z mála oblastí, kde se koalice nepřiklonila ani k jednomu z programu ze stran, naopak byly přijaty kompromisy vedoucí „k odmítání dalšímu prohlubování integrace a odmítání aktivního antagonismu vůči Evropské Unii,“ což „reflektuje pragmatickou pozici Británie.“⁹⁹. Důvodem autorčina nesouhlasu jsou zejména body v koaliční dohodě stanovující, že nedojde k přenosu pravomocí na unijní úroveň, Británie se nepřipojí k euru, bude znovu určena parlamentní suverenita a britské národní zájmy jsou svrchované v záležitostech kriminální justice.¹⁰⁰ Všechny tyto čtyři body vycházejí zejména z volebního programu konzervativců, alespoň co se týče jazyka, který byl u těchto bodů užít, nahrává tomuto názoru. Členové konzervativní strany také například uvítali rozhodnutí neúčastnit se na evropském zatýkacím rozkazu, což se nelíbilo liberálům, kteří ve svém manifestu požadovali účast Británie na policejních opatřeních Evropské unie.¹⁰¹

Za nedlouho po tomto rozhodnutí o „opt-out“ tj. výjimek z policejních a kriminálních opatření, Cameron vyjádřil svůj zájem znovu vyjednat vztah mezi Evropskou unií a Británií, zároveň však neopomněl dodat, že Británie „ nechce opustit svého největšího obchodního partnera v době recese a vládních škrtů.“¹⁰²

Ač se Evropská unie mohla zdát jako rozdělující článek mezi dvěma koaličními stranami, nakonec způsobovala více problémů mezi Cameronem a jeho Konzervativní stranou zejména tzv. „backbenchers“. Cameron tak byl rozpolcen mezi rolí předsedy jeho strany a předsedy vlády.¹⁰³ Debata o dalším směřování Británie v Evropské unii se začala vyostřovat v roce 2012 Cameron na nátlak tzv. „backbenchers“ přislíbil konání referenda o setrvání v Evropské unii. Nátlak byl umocněn vzestupem strany UKIP, vedenou Nigelem Farangem.

⁹⁹ LAWS, David. *22 Days in May: The Birth of the Lib Dem-Conservative Coalition*. Londýn: Biteback Publishing, 2010, s. 277.

¹⁰⁰ VLÁDA SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ. *The Coalition: Our Programme for Government*. Londýn: Úřad vlády, 2010.

¹⁰¹ Q&A: *EU crime and justice opt-out* [online]. Bbc.com, 29. října 2012 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<http://www.bbc.com/news/uk-politics-19946466>>.

¹⁰² GRIFFIHS, Peter. *In political gamble, UK's Cameron takes on Brussels* [online]. Reuters.com, 15. října 2012 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<http://www.reuters.com/article/us-britain-europe-idUSBRE89E0YV20121015>>.

¹⁰³ HAZELL, Robert, YONG, Ben. *The Politics of Coalition*. Oxford: Hart Publishing, 2012, s. 110.

Navíc 95 členů Konzervativní strany podepsalo dopis adresovaný Cameronovi, s požadavkem na konání referenda.¹⁰⁴

4.3 European Union Act 2011

European Union Act 2011 byl představen v Dolní sněmovně dne 11. listopadu 2010 Williamem Hagem, členem konzervativní strany. Hlavním záměrem bylo zavedení tzv. „referendum lock“, což v praxi znamená, že by bylo vyhlášeno referendum v případě změny základacích smluv unie, které by zapříčinilo přenos národních pravomocí na Evropskou Unii. Navíc by také byl nutný Akt parlamentu (Act of Parliament), předtím než by vláda mohla odsouhlasit některé záležitosti, které jsou pokryty evropskými smlouvami.¹⁰⁵ Liberální demokraté jej přijali poté, co se Cameron zavázal nepožadovat navrácení pravomocí v otázkách sociálních politik a zaměstnaneckých práv z Evropské unie.

Klauzule suverenity, jež měla být původně přijata, jako samostatný zákon byla do European Union Act 2011 včleněna a konzervativní strana která od tohoto záměru ustoupila, potvrdila že „European Union Act 211 jasně stanoví, že britská parlamentní legislativa je autoritativní.“¹⁰⁶

European Union Act 2011 sice přinesl změnu ve vztahu k Evropské unii, nezpochybnuje však primárnost Evropského práva, což však část euroskeptiků nesla nelibě. Liberálové naopak považovali tento zákon za příklad koaličního kompromisu. Již zmínění euroskeptičtí „backbenchers“ z Konzervativní strany nicméně vzdorovali. Během debaty o European Union Act 2011 v Dolní sněmovně dominovali euroskeptičtí konzervativci, kteří se snažili posílit klauzuli suverenity a zpřísnit zmíněné „referendum lock.“ Zatímco liberálové „zůstávali zticha, přesto však vládu podporovali.“¹⁰⁷ Souhlas liberálních demokratů, kteří si zajistili své požadavky, a souhlasili se změnami European Union Act se však dle Hazella podobá ústupku, který liberální demokraté učinili během vyjednávání koaliční dohody.¹⁰⁸

¹⁰⁴ TELEGRAPH. *EU veto: the Tory MP's letter to David Cameron* [online]. Telegraph.co.uk, 11. ledna 2014 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/conservative/10566124/EU-veto-The-Tory-MPs-letter-to-David-Cameron.html>>.

¹⁰⁵ MURKENS, J. E. K. *The European Union Act 2011: a failed statute* [online]. Lse.ac.uk, říjen 2012 [cit. 14. března 2017]. Dostupné na <<https://www.lse.ac.uk/collections/law/staff%20publications%20full%20text/murkens/Murkens,%20The%20European%20Union%20Act%202011,%20a%20failed%20statute116.pdf>>.

¹⁰⁶ VLÁDA SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ. *The Coalition: together in national interest - programme for government update*. Londýn, Úřad vlády, 2013, s. 56.

¹⁰⁷ HAZELL, Robert, YONG, Ben. *The Politics of Coalition*. Oxford: Hart Publishing, 2012, s.110.

¹⁰⁸ HAZELL, Robert, YONG, Ben. *The Politics of Coalition*. Oxford: Hart Publishing, 2012, s.166.

4.4 Summit Evropské Rady a veto

Dalším milníkem byl pro koalici summit Evropské Rady v prosinci roku 2011, kdy se země eurozóny rozhodli dát dohromady smlouvu, jež by zajistila přísnější dohled nad národními rozpočty. Cameron však tuto dohodu, jež měla napomoci ekonomické, a politické integraci vetoval.¹⁰⁹ Dohoda měla zajistit, aby státy dodržovali schodky veřejných financí v takovém rozsahu, aby se zabránilo opakování dluhové krize eurozóny.¹¹⁰ Důvodem jeho veta byl nesouhlas, aby evropské instituce získaly pravomoc a byly využívány jako „hlídač“ dodržování pravidel a obavy z nedostatečných záruk ochrany finančního sektoru Británie. Veto sice potěšilo konzervativní stranu, liberálové však byly zaskočeni, navíc veto nebylo předem prodiskutováno v kabinetu.¹¹¹

Liberální demokraté se vyhýbali přímé kritice konzervativní strany. Pozice samotného Clegga však byla v této situaci nejednoznačná a roztržštěná. Zprvu toto veto obhajoval slovy „Po několik měsíců jsem říkal, že by bylo nejlepší, aby se zabránilo debatě o změně Smlouvy a pokud bychom měli touto cestou postupovat, je nutné to učinit způsobem, který nerozdělí Evropu. Požadavky Británie týkající se záruk, a na kterých se koalice shodla, byly rozumné. Záruky měli ochránit jednotný trh a finanční trhy a nejenom zájmy Británie.“¹¹² Clegg se za tuto podporu stal terčem kritiky.¹¹³ Nicméně se Clegg později nechal slyšet, že je veto pro něj „hořkým zklamáním“.¹¹⁴

Na následujícím summitu v lednu 2012 nakonec Cameron souhlasil, aby Evropský soudní dvůr prosazoval nová pravidla fiskálního paktu. Své rozhodnutí Cameron odůvodnil „Nechceme zadržovat členy eurozóny činit kroky nezbytné k řešení krize, pokud toto však neohrozí naše národní zájmy. V našem národním zájmu je, aby nová smlouva mezi těmito státy nezasahovala do jednotného trhu... jestliže by k tomuto mělo dojít, samozřejmě budeme muset podniknout příslušné kroky.“ Bernard Jenkin z konzervativní strany reagoval slovy že „Jeho (Cameronovo) rozhodnutí anuluje efekt prosincového veta a ukazuje, jak podmnožina

¹⁰⁹ HAZELL, Robert, YONG, Ben. *The Politics of Coalition*. Oxford: Hart Publishing, 2012, s.166.

¹¹⁰ MÁLEK, Martin. *Clegg vyčinił Cameronovi za jeho veto na evropském summitu* [online]. Kurzy.cz, 11. prosince 2011 [cit. 5. března 2017]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/zpravy/297788-clegg-vycinil-cameronovi-za-jeho-veto-na-evropskem-summitu/>>.

¹¹¹ BOWERS, Chris. *Nick Clegg: The Biography*. Londýn, Biteback Publishing, 2012, s. 311.

¹¹² WINTOUR, Patrick. *Clegg defends Cameron's use of veto at EU summit* [online]. Theguardian.com, 9. prosince 2011 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/business/2011/dec/09/clegg-cameron-veto-eu-summit>>.

¹¹³ KEITH, Dan. Liberal democrats and division on Europe. In TAGGART, Paul (ed). *Euroscepticism in the UK*. Sussex European Institute, 2013, č. 53, s. 18-19.

¹¹⁴ BEZ AUTORA. *Nick Clegg 'bitterly disappointed' by David Cameron's EU treaty veto* [online]. Telegraph.co.uk, 11. prosince 2011 [cit. 20. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/nick-clegg/8949037/Nick-Clegg-bitterly-disappointed-by-David-Camerons-EU-treaty-veto.html>>.

členských států Evropské unie může „unést“ instituce unie pro své vlastní účely, a obejít jakýkoliv stát který nesouhlasí... vláda nyní nemůže ustoupit, jestliže nechce přizívat požadavky týkající se případného referenda o současných podmínkách členství Británie v unii.“ Martin Callanan jako důvod Cameronova ústupku vůči ostatním státům viděl v kombinaci několika faktorů zejména pak „uklidnění Nicka Clegga, který se zoufale snaží podepsat cokoliv, co mu unie předloží.“¹¹⁵

Tato situace je příkladem, jak si strany koalice chtěli zajistit vliv. Premiér, pod tlakem „backbenchers“ použil veto, aby uspokojil svou stranu a nejspíš také aby zabránil použití European Union Act 2011, jinými slovy aby zabránil referendu. Tímto rozhodnutím však obešel koaliční partnery a nakonec pod jejich tlakem na dalším summitu změnil názor.

Důvodem proč Cameron změnil názor lze zdůvodnit Checkelovou teorií, o které autorka píše v kapitole 1. 1. Jak již bylo výše zmíněno, díky učení může dojít ke změně preferencí, přičemž tato může změnit aktérovu identitu a zájmy. Socializační proces umožňuje aktérům ovlivnit druhé, jestliže se jim podařilo vytvořit obecně přijímané chápání daného tématu či problému. Ačkoliv tedy Británie nebyla nakloněna k přijetí fiskálního paktu, obecně přijímané chápání daného problému (krize eurozóny) zajistilo ústupek ze strany Británie.

4.5 Cameronův proslov v Bloombergu a reakce na něj

Již v prosinci 2012 Cameron oznámil svůj plán vyhlásit referendum týkající se statusu Británie v Evropské unii, otázka se však původně neměla týkat, zda zůstat v Unii či ji opustit, Cameron totiž plánoval znovu vyjednat podmínky členství Británie v Evropské unii a lidé by poté rozhodovali, zda jsou spokojeni s případným novým upořádáním vztahů mezi Evropskou unií a Británií.¹¹⁶

Nicméně 23. ledna 2013 pronesl Cameron proslov v Bloombergu, kde oznámil, jeho záměr uspořádat referendum, jestliže jeho strana uspěje v dalších volbách. V proslovu vyjádřil obavy euroskeptiků, tedy že, „narůstá frustrace, neboť Evropská unie je vnímána jako něco, co nekoná v zájmu lidí.“¹¹⁷

Cameronův cíl znovu vyjednat tento vztah tak potlačuje hranice, na nichž se koalice dohodla, neboť premiér učinil kroky, jimiž se snažil udržet dobré vztahy s euroskeptiky.

¹¹⁵ WATT, Nicholas. *David Cameron faces clash with Conservative Eurosceptics* [online]. Theguardian.com, 30. ledna 2012 [cit. 14. března 2017]. Dostupné na < <https://www.theguardian.com/business/2012/jan/30/eu-summit-david-cameron-eurosceptics>>.

¹¹⁶ FORSYTH, James. *Cameron will announce an EU referendum by Christmas* [online]. TheSpectator.com, 20. října 2012 [cit. 1. února 2017] Dostupné na: < <https://www.spectator.co.uk/2012/10/cameron-will-announce-an-eu-referendum-by-christmas/>>.

¹¹⁷ CAMERON, David. *EU Speech at Bloomberg* [online]. Gov.uk, 23. ledna 2013 [cit. 2. února 2017]. Dostupné na < <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>>.

Členové Cameronova kabinetu se domnívali, že vyhrůžka vystoupení Británie z Evropské unie by zemi zajistila lepší pozici pro vyjednávání.¹¹⁸ Ačkoliv Cameron nepodporoval „in/out“ referendum, jeho postoj byl bližší euroskeptikům než liberálům. Připomeňme si, že liberálové ve svém programu podporovali konání „in/out“ referenda v případě, že vláda podepíše Smlouvu, jež změní vztahy Evropskou unií a Británií. Lze tedy tvrdit, že referendum, jak jej v prvopočátku Cameron navrhl, bylo v souladu s požadavky liberálů, ti však vždy zdůrazňovali jejich závazek, aby Británie byla silným členem Evropské unie a v případě referenda doufali v kladný výsledek setrvání.¹¹⁹

Výčet problémů zahrnuje dle Camerona krizi eurozóny, problémy s udržením konkurenceschopnosti Evropy v globálním hledisku a demokratický deficit institucí unie. Dle Camerona je vztah k Evropské unii spíše pragmatický nežli emocionální „Evropská unie je pro nás nástrojem k cílům – k prosperitě, ke stabilitě, je kotvou svobody a demokracie jak v Evropě, tak i mimo její hranice – a ne cílem sama o sobě.“ Cameron volal po „fundamentálních a dalekosáhlých změnách“ a vyjmenoval ve své „izi pro novou Evropskou Unii 21. století“ 5 principů a to konkurenceschopnost, flexibilita, možnost navrácení pravomocí členským státům, demokratická zodpovědnost a rovnost mezi státy eurozóny a mimo ní. Cameron však nevysvětlil, co myslí zmiňovanou fundamentální změnou a jak by měla probíhat.

Cameron si však uvědomuje nespokojenost ostatních států vůči postoji Británie slovy „K našim evropským partnerům, z nichž někteří jsou jistě frustrovaní britským postojem, spolupracujte s námi... nemyslím si, že kroky, jež by Británii a ostatní učinili spokojenější ve vztahu k unii, byly bizarní nebo nerozumné.“ Dodává však, že britské zájmy by byly nejlépe hájeny setrváním v reformované Evropské unii. Požadavek reformy zmínil již v roce 2011 a záměr jak by tato reforma měla proběhnout, nalezneme v Cameronově tvrzení, že „Evropská unie se po dlouhou dobu snažila, aby se realita přizpůsobovala institucím. Můžeme však uspět jedině, jestliže instituce se přizpůsobí realitě.“ Dle Camerona Evropská unie není „abstraktně samoúčelná“ ba naopak existuje, aby sloužila svým členským státům, Evropská unie by tedy měla být organizací, jež „rozumí hodnotám a cení si národní identity... skeptici mají podstatné body ohledně reformy Evropské unie... měli bychom se skepticky podívat na velké plány a utopistické vize. Máme právo se ptát, co Evropská unie může a nemůže dělat a dle

¹¹⁸ WATSON, Iain. *Cameron to tread tricky path at EU summit* [online]. Bbc.com, 18. října 2012 [cit. 12. února 2017] Dostupné na: <<http://www.bbc.com/news/uk-politics-19971119>>.

¹¹⁹ PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ. *Liberal Democrat General Election Manifesto*. [online]. Politicsresources.com, 2010 [cit. 23. ledna 2017]. Dostupné na <http://www.politicsresources.net/area/uk/ge10/man/parties/libdem_manifesto_2010.pdf>, s. 67.

toho ji změnit.“ Evropa jakou Británie by chtěla mít je taková: “které se zaměřuje i na okolní svět a nehledí jen dovnitř sebe. Flexibilita a ne rigidita – instituce, jež budou propojovat a posilovat své členy... a chápat hodnoty a národní identity.“¹²⁰

V Bloombergu připomněl že, „primárním cílem Evropského projektu v jeho počátcích byla prevence války a zajištění bezpečnosti ale na druhou stranu tento cíl již byl dosažen, dnešní účel unie tak již není zajistit mír ale prosperitu.“ Dle Camerona je vztah k Evropské unii spíše pragmatický nežli emocionální, Unie je prostředkem k dosažení cílů, není však cílem sama o sobě. Cílem je jednotný trh zahrnující služby, energii a vyžaduje snížení směrnic Evropské unie, „zeštíhlení“ Evropské komise a flexibilitu, jež umožní rychle reagovat na poslední trendy a vývoj situace. Dle Camerona musíme akceptovat že „one size fit all“ není nejlepším přístupem k integraci pro 27 členských států.¹²¹

Závazek „stále těsnější Unie“ je dle Camerona „není interpretován ve směru k lidem, ale naopak ke státům, institucím, jež umocňují pravomoci Evropského soudního dvora, jež podporuje větší centralizaci.“ Británie pocítuje, že Evropský projekt směřuje jinam, než bylo původně cíleno. Jak sám Cameron řekl “mnozí se ptají, proč nemůžeme mít jednoduše to, pro co jsme přistoupili – společný trh.“ Navrhuje tak novou dohodu – „reformovanou Evropskou unii s jednotným trhem v centru,“ a „podléhající demokratické legitimitě odpovědnosti národních parlamentů, kde členské státy mohou kooperovat avšak s ohledem na národní rozdíly.“

Jednotný trh a jeho význam zmiňoval již dříve slovy „Jsme silný a aktivní člen Evropské Unie, jež je bránou pro světově nejsilnější jednotný trh.“ Zdůrazňuje tak ekonomický prospěch vnitřního trhu a přístup na evropské trhy. Cameron dále tvrdí „jsme konstruktivní a stabilní partneři, kteří užívají své členství v Evropské unii k obhájení britských zájmů. Mohu Vám slíbit že budu obhajovat naše finanční služby v City of London.“ Jedná se o příklad pragmatismu, neboť členství v Evropské unii má své ekonomické výhody, ale jestliže by mělo dojít k ohrožení ekonomiky a finančnictví Británie „soustředí na obhajování národních zájmů.“ I když na druhou stranu nepochybuje, že: „síla naší ekonomiky je úzce spojená se zbytkem Evropy.“¹²²

¹²⁰ CAMERON, David. *Foreign Policy in the National Interest speech at the Lord Mayor's Banquet 2011*. [online]. Gov.uk, 14. listopadu 2011 [cit. 3. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-speech-at-the-lord-mayors-banquet>>

¹²¹ CAMERON, David. *EU Speech at Bloomberg* [online]. Gov.uk, 23. ledna 2013 [cit. 2. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>>.

¹²² CAMERON, David. *Foreign Policy in the National Interest speech at the Lord Mayor's Banquet 2011*. [online]. Gov.uk, 14. listopadu 2011 [cit. 3. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-speech-at-the-lord-mayors-banquet>>

Přestože se jeho proslov zaměřil zejména na nedostatky Evropské unie a jak tyto brání britským zájmům, premiér ukončil svůj proslov připomenutím, že Britové budou hlasovat pro zůstání v Evropské unii, budou-li úspěšně dojednány nové podmínky. Připomněl, že v případě že by hlasování dopadlo ve prospěch odchodu z Evropské unie, Británie bude i nadále ovlivněna politikami Evropské unie, ale země by „ztratila možnost hlasovat v rozhodováních.“¹²³

Zmínil také pozici Británie ve světě a benefity jež plynou z členství a dodal že “ USA a ostatní země na světě si přejí, aby Británie zůstala součástí Evropské unie.“

Na závěr apeloval na britské vlastenectví slovy „Britské národní zájmy jsou flexibilní a adaptabilní s Evropskými... a Evropská unie je zároveň nejlepší, je-li Británie jejím členem.“

124

Požadavky vlády byly dále nastíněny v projevu Davida Lidingtona, člena konzervativní strany a ministra pro Evropu. Demokratický deficit by měl být snížen díky pravidlům, které zajistí stabilní demokracii spoléhající se na občany při přijímání pravidel a pocit, že i občané mají podíl na rozhodování.“ Občané budou nejlépe reagovat na posilování národních vlád v Evropské Radě a prostřednictvím širšího využití žlutých karet a usnadněním národním parlamentům napadat nové právní předpisy pomocí principů subsidiarity a proporcionality. Mělo by tedy dojít k posílení mezivládního přístupu a pravomocí Komise a EP.¹²⁵

Nick Clegg ještě před samotným zlomovým proslovem premiéra upozorňoval, že Británie nemůže očekávat ústupky od členských států, zejména pak v repatriaci pravomocí, jež je populistickým požadavkem „ který sice zní lákavě...v realitě je to však falešný slib zabalený do vlajky Union Jack,“ a dodal, že je nerealistické očekávat „podrývání jednotného trhu s účelem znovu vyjednání pozice, která nám bude vyhovovat.“ Dle Clegga zájmy Británie budou nejlépe zajištěny zachováním členství v Evropské unii, s tím že bude lepší v jistých situacích jednat asertivně a na druhou stranu spolupracovat „jestliže to bude v zájmu britských občanů zejména pak v souvislosti s posilováním jednotného trhu.“¹²⁶ Argumentoval

¹²³ CAMERON, David. *EU Speech at Bloomberg* [online]. Gov.uk, 23. ledna 2013 [cit. 2. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>>.

¹²⁴ CAMERON, David. *EU Speech at Bloomberg* [online]. Gov.uk, 23. ledna 2013 [cit. 2. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>>.

¹²⁵ LIDINGTON, David. *Europe's New Balance – necessary EU Reforms* [online]. 16. května 2013 [cit. 15. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/europes-new-balance-necessary-eu-reforms>>.

¹²⁶ CLEGG, Nick. *A Vision for Europe' speech* [online]. Gov.uk, 1. listopadu 2012 [cit. 15. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/a-vision-for-the-uk-in-europe-speech-by-the-deputy-prime-minister>>.

také tím, že země, jež nejsou členem Evropské unie, ale podílejí se na jednotném trhu, podléhají předpisům unie bez možnosti na podílení se na jejich tvorbě. Pro Clegga se tak možnost opuštění Evropské unie ale ponechání si přístupu na jednotný trh byla „katastrofickou ztrátou suverenity.“¹²⁷

V březnu 2014, Nick Clegg ve svém proslovu pro think tank „Centre for European reform“ kritizoval premiérovo odhodlání uspořádat referendum, celá jeho strategie povede k selhání. Cameron může v nejlepším doufat že „dostane z každého požadavku, který přednesl, jen trochu“ což zcela nejspíš neuspokojí euroskeptiky v konzervativní straně.

Clegg a jeho liberálové jsou pro setrvání v Evropské unii nicméně „musíme zajistit velkou reformu... nemůžeme však vyřadit to co se nám nelíbí a nechat si jen to co nám vyhovuje.“ Clegg uznává, že jediným způsobem jak si Británie může zajistit své požadavky je spolupráce s ostatními podobně smýšlejícími členy Evropské unie, namísto vyhrožování vystoupením, jestliže Británie nedostane, oč žádá.

Británie si vždy snažila zajistit si výjimky, čímž však podrývá kooperaci celé Evropské unie, ve které i ostatní členské státy museli často ustoupit se svých národních požadavků, tak aby podpořili zájmy celé unie.¹²⁸

Liberální demokraté byli znepokojeni oznámením o možném konání referenda, nejen kvůli tomu, že oznámení přesahovalo dohodnuté mantinely koalice, ale také kvůli možným politickým důsledkům. Vystoupení Británie z Evropské unie se tak dostalo na první místo politické agendy stran. Jen osm dnů před premiérovým proslovem Clegg tvrdil, že vznikne „dlouhé období nejistoty které může mít negativní vliv na pracovní pozice.“¹²⁹ Tímto Clegg navázal na svůj projev „Vision for the UK in Europe“ ve kterém varoval, že „vystoupením z Evropské unie by premiér riskoval vznik krize, jež by zanechala Británii izolovanou a opomíjenou.“ Clegg však konstatoval, že existuje možnost, že se referendum bude konat, jestliže by mělo dojít k dalším přenosu pravomocí.¹³⁰

¹²⁷ CLEGG, Nick. *A Vision for Europe' speech* [online]. Gov.uk, 1. listopadu 2012 [cit. 15. února 2017] Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/a-vision-for-the-uk-in-europe-speech-by-the-deputy-prime-minister>>.

¹²⁸ WATT, Nicholas. *PM'S strategy on UK'S EU membership condemned to fail* [online]. Cer.org.uk, 5. března 2014 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<https://www.cer.org.uk/in-the-press/pms-strategy-uks-eu-membership-condemned-fail-%E2%80%93-clegg>>.

¹²⁹ DOMINICZAK, Peter. *Nick Clegg: EU referendum will have a chilling effect on the economy* [online]. Telegraph.co.uk, 15. ledna 2013 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/9802042/Nick-Clegg-EU-referendum-will-have-a-chilling-effect-on-the-economy.html>>.

¹³⁰ CLEGG, Nick. *A Vision for Europe' speech* [online]. Gov.uk, 1. listopadu 2012 [cit. 15. února 2017] Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/a-vision-for-the-uk-in-europe-speech-by-the-deputy-prime-minister>>.

Liberálové sice tedy nemohli zabránit referendu, maximálně jej mohli oddálit, což si uvědomoval i Cameron ve svém dopise členu parlamentu Johnu Baronovi neboť „koaliční program neumožňoval uspořádat in-out referendum a podpora liberálů je nemyslitelná.“¹³¹

Navíc premiér svolil, aby člen konzervativní strany, James Wharton přestavil zákon (Private member bill) který by garantoval referendum o britském členství v Evropské unii. Na místo, aby se Cameron snažil tento zákon zastavit nebo obměkčit jeho podporovatele, sám tento zákon prosazoval a dožadoval se od liberálních demokratů, aby dodrželi závazek z koaliční smlouvy a referendum povolili. „ Udělám vše, co budu moci, aby tento zákon prošel Dolní sněmovnou a abychom mohli vyjednat nové vztahy s Evropou a poté na konci roku 2017 dát občanům na výběr.“

Stejně jako Cameron, tak také liberální demokraté argumentovali, že členství v Evropské unii je v národním zájmu země stejně tak jako s ekonomickými zájmy. V manifestu v roce 2014 stojí: „ Opuštění Evropské unie je jistou cestou jak zastavit hospodářskou obnovu. ... a jež by zanechalo náš národ v izolaci před světem. Teď je ten čas abychom použili naše hlasy a bránily britské zájmy.“¹³²

Liberálové chtěli, aby Británie hrála aktivní roli v Evropské unii, čímž by se předešlo izolování se například v jednotném trhu. EU pro tuto stranu také znamená cestu jak řešit globální problémy jako je změna klimatu, přeshraniční kriminalitu a občanské svobody.¹³³ Jak již bylo řečeno, ačkoliv liberálové v koalici souhlasily s referendem v případě přenosu pravomocí, je možná opomíjeným faktem, že to byly liberálové, kdo v roce 2009 ve svém programu do voleb do Evropského parlamentu prohlásily „Samozřejmě, že Evropská unie potřebuje změnu. Mnoho peněz je plýtváno mimo naše struktury. Evropská unie by se měla soustředit na podstatné problémy a nezapojovat se do věcí, ve kterých by národní či regionální akce byla dostačující. Liberálové podporují Lisabonskou smlouvu, která pomůže zefektivnit Evropskou unii. Avšak Británie může být úspěšná jedině v případě, že obhájíme flexibilitu a demokracii v Evropě, ať už v Evropské unii nebo mimo. To je důvodem proč Liberálové

¹³¹ KIRKUP, James. *David Cameron: I Can't Legislate for an EU Referendum* [online] Telegraph.co.uk, 7. května 2013 [cit. 26. února 2017]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/conservative/10042596/David-Cameron-I-cant-legislate-for-an-EU-referendum.html>>.

¹³² PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ. *In europe, in work* [online]. 2014, [cit. 15. února 2017] Dostupné na <http://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/libdems/pages/5056/attachments/original/1398775863/UK_LibDem_2014_Euromanifesto_Clear_Print.pdf?1398775863>, s. 4.

¹³³ LIBERAL DEMOCRATS POLICY CONSULTATION. *Europe, Consultation paper 12* [online]. 2013 [cit. 20. ledna 2017]. Dostupné na <http://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/libdems/pages/2015/attachments/original/1390842863/112_Europe.pdf?1390842863>, s. 4.

zastávají referendum o setrvání či opuštění Evropské unie.¹³⁴ Autorka se domnívá, že důvodem proč se toto v jejich programu objevilo, bylo kvůli snaze zalíbit se voličům a zajistit si tak více hlasů.

Liberální demokraté přesto ve svém programu roku 2014 potvrdili že „ liberální demokraté v koalici vyjádřili podporu European Act 2011, jež zajistí, že v případě dalších přenosů pravomocí z Británie na Evropskou unii se bude konat referendum. Liberální demokraté chtějí, aby toto případně referendum bylo rozhodujícím pro vystoupení či setrvání v Evropské unii, toto rozhodnutí bude na britských občanech.“ Přesto však jejich kampaň bude prosazovat setrvání země v Evropské unii.¹³⁵

Liberální demokraté stejně jako konzervativci vyžadovali reformu Evropské unie, jak ve svých politických programech, tak i v prosloveh Nicka Clegga.^{136 137 138 139} Co se týče jednotného trhu, požadovali rozšíření i do oblastí jako energetika, finanční a dopravní služby. Jinak však jejich diskurz ohledně jednotného trhu v programech strany měl velmi pozitivní náboj, referovali jednotný trh „největší jednotný trh na světě,“. Clegg dodal, že „jednotný trh je korunným úspěchem Evropské Unie.“¹⁴⁰

Proč tedy premiér podkopal svou vlastní pozici ve vládě kvůli menšině, kterou tvoří euroskeptičtí „backbenchers“ a podlehl jejich nátlaku? Odpověď nabízí Copey, který tvrdí, že debatu o Evropě v Británii lze popsat termínem „issue capture“. Tento pojem odkazuje na způsob, jakým může menšina dominovat v politické debatě na nějaké téma. Směr debaty o Evropě byl ovlivněn hlasitou menšinou. Jestliže se tedy „issue capture“ objeví, bude daná

¹³⁴ PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ PRO EVROPSKÉ VOLBY. *Stronger together, poorer apart* [online]. 2009 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na <<http://libdemmps.com/wp-content/uploads/2011/10/liberal-democrat-european-election-manifesto-2009-copy.pdf>>, s. 3.

¹³⁵ PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ. *In europe, in work* [online]. 2014, [cit. 15. února 2017] Dostupné na

<http://d3n8a8pro7vhm.cloudfront.net/libdems/pages/5056/attachments/original/1398775863/UK_LibDem_2014_Euromanifesto_Clear_Print.pdf?1398775863>, s. 33.

¹³⁶ PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ. *In europe, in work* [online]. 2014, [cit. 15. února 2017] Dostupné na

<http://d3n8a8pro7vhm.cloudfront.net/libdems/pages/5056/attachments/original/1398775863/UK_LibDem_2014_Euromanifesto_Clear_Print.pdf?1398775863>, s. 4.

¹³⁷ LIBERAL DEMOCRATS POLICY CONSULTATION. *Europe, Consultation paper 12* [online]. 2013 [cit. 20. ledna 2017] Dostupné

<http://d3n8a8pro7vhm.cloudfront.net/libdems/pages/2015/attachments/original/1390842863/112_-_Europe.pdf?1390842863>, s. 4.

¹³⁸ ARCHER, Laura. *Nick Clegg: Pro-Europeans are the real reformers now* [online]. 9. května 2014 [cit. 27. února 2017]. Dostupné na

<http://www.libdems.org.uk/nick_clegg_pro_europeans_are_the_real_reformers_now>.

¹³⁹ CLEGG, Nick. *A Vision for Europe' speech* [online]. Gov.uk, 1. listopadu 2012 [cit. 15. února 2017] Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/a-vision-for-the-uk-in-europe-speech-by-the-deputy-prime-minister>>.

¹⁴⁰ ARCHER, Laura. *Nick Clegg: Pro-Europeans are the real reformers now* [online]. 9. května 2014 [cit. 27. února 2017]. Dostupné na

<http://www.libdems.org.uk/nick_clegg_pro_europeans_are_the_real_reformers_now>.

debata ovlivňována menšinou do té doby, než se většině podaří směr debaty změnit a hlas menšiny zpochybnit. Jestliže k tomuto nedojde, bude jakýkoliv jiný názor menšinou zavržen. Jestliže není hlas menšiny dostatečně zpochybněn většinou, menšina bude dominovat a jakýkoliv jiný názor bude zavržen. Autor jako příklad uvádí, že Cleggovi proslovy varující před „ekonomickou sebevraždou“ v případě vystoupení z Evropské unie, nepadli na úrodnou půdu a debata se nikdy neodklonila ze svého euroskeptického rázu.¹⁴¹

¹⁴¹ COPSEY, Nathaniel, HAUGHTON, Tim. Farewell Britannia? ‘Issue Capture’ and the Politics of David Cameron’s 2013 EU Referendum Pledge. *Journal of Common market studies*, 2014, roč. 52, č. 1, s. 79 - 80.

Závěr

Evropa se během období koalice dostala na přední místo jejich agendy. Situace, kterým musela koalice čelit a které jsou v této práci popsány byly spíše než interakcí a vzájemným „učením se“ vyjednány nátlakem či kompromisem něco za něco. Situace výše zmíněné však často ohrožovali samotnou stabilitu koalice a výrazně tak změnily vztah Británie k evropské integraci. Strany koalice se snažili zabránit, ať již více či méně úspěšně, aby se Evropa stala místem neshod zejména pak udržením diskurzu kolem unie na takové úrovni, tak aby obě strany koalice byly spokojeny. Velké množství rozdílných názorů, ve kterých nebylo pro obě strany lehké nalézt kompromis, a i v případech že kompromis nalezen byl, jednala konzervativní strana mimo dohodnuté mantinely.

Koaliční dohoda a samotné rozdělení portfolií ve vládě a dohled vlády nad jednáním premiéra i více premiéra byly uspořádány tak, aby ani jedna ze stran nejednala nad rámec koaliční dohody. Tento křehký vztah však byl často ohrožován nátlakem členy konzervativní strany, kteří tak skrze vládu ventilovali svou frustraci. European Union Act 2011, byl první příležitostí, kdy konzervativní strana čelila vlivu liberálních demokratů. Výsledný European Union Act 2011 byla delikátním zákonem, který upokojila obě strany. Konzervativní strana si prosadila „referendum lock“ a liberálové na oplátku dostali ujištění, že nedejde k navrácení pravomocí z Evropské unie v určitých oblastech.

Tlak na vyhlášení referenda však sílil, ačkoliv tuto možnost koaliční dohoda neumožňovala, přesněji řečeno jen ve vymezeném případě změny smluv a přenosu dalších pravomocí na unijní úroveň. Požadavek referenda se tak nestal jen strategií konzervativní strany, zasáhl i další oblasti a stál tak koalici mnoho času. Premiér se nacházel ve složité situaci, kdy se snažil udržet koalici až do konce volebního období. „Backbenchers“ ho ale tlačili za hranice vytyčené v koaliční dohodě. Ačkoliv se první tři roky úspěšně vyhýbal oznámení referenda, nakonec však tlak neustál. Dokonce tak umožnil jeho straně, aby zveřejnila návrh zákona o referendu.

Liberální demokraté tak hráli často sekundární roli při rozhodování směřování koalice. Díky nemožnosti více ovlivnit koaličního partnera se tak dostali do role hlídače. Dle Daddowa se liberální strana snažila vyhnout veřejně mluvit o Evropě z obav destabilizace vlády, kvůli čemuž byla kritizována. Dle autorky se liberálům nepodařilo najít pevnou pozici, příkladem je například zmíněná změna názoru Clegga po vetu na summitu v roce 2011. Tato pozice byla zejména dána tím, že zastávali pozici menší strany tzv. „juniora“ ve vládě. Liberální demokraté se tak stejně jako konzervativní strana snažili udržet vládu až do konce. Neznamená to však, že by nenapadali některá rozhodnutí. V oblastech jež jsou v této práci

změny tak můžeme vidět, že měli vliv, konzervativní strana ale někdy testovala, jak daleko mohou zajít. I když v případě veta nebyl dán liberálním demokratům žádný prostor, jejich nesouhlasem se jim podařilo zmírnit vliv veta.

Liberální demokraté však také změnili svůj diskurz vůči Evropské unii. Například v otázce demokratického deficitu můžeme nalézt změny neboť v jejich programu z roku 2010 je zmínka o potřebné reformě, není zde ani zmínka o změně pravomocí unijních institucí. Naproti tomu v programu do voleb Evropského parlamentu se dožadovali, aby národní parlamenty dostali více pravomocí o Evropské unie v oblasti legislativy. Pro zdůraznění jejich reformních plánů chtěli „více produktivní Evropu, která podporuje britské hodnoty a národní zájmy“ a reformy by měli být prováděny s ohledem na ochranu „Britského vlivu v Evropě.“

Teorie sociálního konstruktivismu a identity v této práci dokázala vysvětlit, jak vnímání britského „my“ versus evropských „oni“ ovlivňovalo období koalice. Argumentace a odkazování na britskou identitu tak mělo přímý vliv na zájmy, jež se koalice snažila prosadit. Je však podstatné jak identitu vnímala každá ze stran. Zatímco konzervativní strana často odkazovala na Evropskou unii jako na něco cizího, liberální demokraté se tomuto srovnávání vyhýbali, nebo se alespoň snažili potvrdit, že identita a zájmy Británie jsou společné s evropskými.

Protože toto negativní vnímání Evropské unie bylo zakořeněno v politické kultuře již od vstupu do Evropských společenství, jak ve své práci zmiňoval Marcussen a kol., koaliční vláda, zejména pak liberální demokraté nedokázali tento diskurz odvrátit. Zmíněné obavy ze změny britské identity, skrze ztrátu suverenity a dalšího přenosu pravomocí tak ovlivnili politický diskurz vůči Evropské unii, nejvíce toto můžeme sledovat na případu přijetí European Union Act 2011. Zatímco však pro Nicka Clegga by vystoupení z Evropské unie znamenalo ztrátu suverenity a izolaci, dle Cameronova názoru je suverenita Británie ohrožována členstvím v Evropské unii, jestliže nedojde ke změně tohoto vztahu.

Checkelova teorie sociální interakce a učení se však v této práci nepotvrdila. Strany koalice se snažily zastávat své pozice, a jestliže ke změnám jejich zájmů či názorů došlo, jako například přijetí European Union Act 2011 a odvrácení veta, nedělo se tak díky vzájemné interakci a „učení se“ mezi liberálními demokraty a konzervativní stranou navzájem. Přijetí European Union Act 2011 bylo možné jen na základě kompromisu mezi stranami a zvrácení veta v roce 2011 bylo umožněno díky chápání eurokrize jako obecně přijímaného problému. Toto chápání eurokrize jako obecně přijímaného problému však nevyplývalo ze sociální interakce mezi stranami koalice a to z toho důvodu, neboť liberální demokraté

vyjadřovali svou nespokojenost s vetem, jednali nátlakově, což pak v důsledku vedlo ke zvrácení veta a nespokojenost v konzervativní straně. Jinými slovy, členové konzervativní strany nebyli přesvědčeni skrze teorii „učení se“ a přesvědčení díky debatě a argumentům ze strany liberálních demokratů. V případě Camemeronova proslovu v Bloombergu tak nezbývalo liberálním demokratům nic jiného, než zajistit aby se toto referendum konalo až po skončení vlády koalice. Potvrdilo se tedy, že vnímání identity, které zůstalo neměnné, mělo vliv na období koalice, což nakonec v důsledku zapříčinilo konání referenda o vystoupení z Evropské unie.

Bibliografie

Primární zdroje

AUSTRENG, Katie. Nick Clegg speech to the Liberal democrat autumn conference [online]. Libdems.org.uk, 18. září 2013 [cit. 12. března 2017]. Dostupné na <http://www.libdems.org.uk/nick_clegg_speech_to_the_liberal_democrat_autumn_conference>.

CAMERON, David. *A Europe policy that people can believe in* [online]. Conservative-speeches.sayit.mysociety.org, 4. listopadu 2009 [cit. 22. ledna 2017]. Dostupné na <<http://conservative-speeches.sayit.mysociety.org/speech/601249>>.

CAMERON, David. *Foreign Policy in the National Interest speech at the Lord Mayor's Banquet 2011*. [online]. Gov.uk, 14. listopadu 2011 [cit. 3. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-speech-at-the-lord-mayors-banquet>>.

CAMERON, David. *EU Speech at Bloomberg* [online]. Gov.uk, 23. ledna 2013 [cit. 2. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>>.

CLEGG, Nick. *A Vision for Europe' speech* [online]. Gov.uk, 1. listopadu 2012 [cit. 15. února 2017] Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/a-vision-for-the-uk-in-europe-speech-by-the-deputy-prime-minister>>.

HAGUE, William. *The European project and democratic consent: disconnection or disengagement?* [online]. Conservative-speeches.sayit.mysociety.org, 8. února 2008 [cit. 22. ledna 2017]. Dostupné na <<http://conservative-speeches.sayit.mysociety.org/speech/599705>>.

LIBERAL DEMOCRATS POLICY CONSULTATION. *Europe, Consultation paper 12* [online]. [cit. 20. ledna 2017] Dostupné na <http://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/libdems/pages/2015/attachments/original/1390842863/112_-_Europe.pdf?1390842863>, 14 s.

PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ PRO EVROPSKÉ VOLBY. *Stronger together, poorer apart* [online]. 2009 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na <<http://libdemmeeps.com/wp-content/uploads/2011/10/liberal-democrat-european-election-manifesto-2009-copy.pdf>>, 36 s.

PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ. *Liberal Democrat General Election Manifesto 2010* [online] Politicsresources.com, 2010 [cit. 23. ledna 2017]. Dostupné na <http://www.politicsresources.net/area/uk/ge10/man/parties/libdem_manifesto_2010.pdf>, 109 s.

PROGRAM LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ. *In europe, in work* [online]. 2014, [cit. 15. února 2017] Dostupné na <http://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/libdems/pages/5056/attachments/original/1398775863/UK_LibDem_2014_Euromanifesto_Clear_Print.pdf?1398775863>, 46 s.

PROGRAM KONZERVATIVNÍ STRANY. *Conservative General Election Manifesto* [online]. Conservatives.com, 2010 [cit. 23. ledna 2017]. Dostupné na <<https://www.conservatives.com/~media/Files/Manifesto2010>>, 119 s.

VLÁDA SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ. *The Coalition: Our Programme for Government*. Londýn: Úřad vlády, 2010, 36 s.

VLÁDA SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ. *The Coalition: Together in the National Interest: Mid-Term Review*. Londýn: Úřad vlády, 2013, 49 s.

WILSON, Harold. *Britain's new deal in Europe*. [online]. Harvard-digital.co.uk, nedatováno [cit. 2. 5. 2016]. Dostupné na <<http://www.harvard-digital.co.uk/euro/pamphlet.html>>.

Sekundární zdroje

Odborné monografie

ADONIS, Andrew. *Five Days in May: The Coalition and Beyond*. Londýn, 2013, Biteback Publishing. 208 s.

BEECH, Matt, LEE, Simon. *The Cameron-Clegg Government: Coalition Politics in an Age of Austerity*. Palgrave Macmillan, 2011. 308 s.

BOULTON, Adam, JONES, Joey. *Hung Together: The 2010 Election and the Coalition Government*. Londýn, Simon & Schuster, 2012, 384 s.

CAMBPBELL, David. *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Manchester: Manchester University Press, 1998, 308 s.

CRONIN, Bruce. *Community under Anarchy: Transnational Identity and the Evolution of Cooperation*. New York: Columbia University Press, 1999, 176 s.

DEUTSCH, Karl. *Political Community and the North Atlantic Area: International Organization in the Light of Historical Experience*. 1. vydání. Princeton: Princeton University press, 1957, 228 s.

HADFIELD, Amelia. *British Foreign Policy, National Identity, and Neoclassical Realism*. Rowman & Littlefield Publishers, 2010, 270 s.

HANSEN, Lene. *Security as Practice: Discourse Analysis and the Bosnian War (New International Relations)*. Routledge, 2006, 288 s.

HAYTON, Richard. *Reconstructing Conservatism? The Conservative Party in Opposition, 1997–2010*. Manchester: Manchester University Press, 2012, 192 s.

HAZELL, Robert, YONG, Ben. *The Politics of Coalition: How the Conservative–Liberal Democrat Government Works*. Oxford: Hart Publishing, 2012, 292 s.

JENKINS, Richard. (2008) *Social identity*. 3. vydání. Routledge, 2008, 256 s.

JORGENSEN, Marianne. *Discourse analysis as theory and method*. Sage publications, 2002, 230 s.

LARSEN, Henrik. *Foreign Policy and Discourse Analysis: France, Britain and Europe*. Routledge, 1997, 256 s.

LAWS, David. *22 Days in May: The Birth of the Lib Dem-Conservative Coalition*. Londýn: Biteback Publishing, 2010, 336 s.

LEE, Simon, BEECH, Matt. *Conservatives under Cameron. Built to last?* Palgrave Macmillan, 2009, 260 s.

MORGENTHAU, Hans J., THOMPSON, Kenneth, CLINTON, David. *Politics among nations*. 7. vydání. New York: Alfred A. Knopf, 2005, 752 s.

WALTZ, Kenneth. *Theory of International Politics*. New York: McGraw Hill, 1979, 251 s.

WENDT, Alexander. *Social Theory of International politics*. Cambridge: Cambridge University press, 1999, 429 s.

WODAK, Ruth a kol. *The discursive formation of national identity*. 2. vydání. Edingburgh: Edingburg University press, 2009, 288 s.

WODAK, Ruth. *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2. vydání. Sage publications, 2009, 216 s.

ZEHFUSS, Maja. *Constructivism in International Relations: The Politics of Reality*. Cambridge University Press, 2002, 289 s.

Příspěvek ve sborníku

ADLER, Emanuel. Constructivism and International Relations. In CARLSNAES, Walter, (ed). *Handbook of international relations*. Londýn: SAGE Publications, 2004, 572 s.

BURKE, A. Identity/Difference. In GRIFFITHS, Martin, (ed). *Encyclopedia of international relations and global politics*. Londýn: Routledge, 2005, 930 s.

ELMAN, Colin. Realism. In GRIFFITHS, Martin (ed). *International Relations Theory for the Twenty-First Century: An Introduction*. London: Routledge, 2007, 200 s.

GILL, Rosalind. Discourse Analysis. In ATKINSON, Paul, BAUER, Martin, GASKELL, George (ed). *Qualitative Researching with Text, Image and Sound*. London: Sage, 2010, 374 s.

KATZENSTEIN, Peter. Introduction: Alternative Perspectives on National Security. In KATZENSTEIN, Peter (ed). *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*. New York: Columbia University Press, 1996, 580 s.

BOWERS, Chris. *Nick Clegg: The Biography*. Londýn, Biteback Publishing, 2012, 400 s.

LAKE, David. The State and International Relations. In REUS-SMITH, Christian (ed). *The Oxford Handbook of International Relations*. New York: Oxford University Press, 2008, 772 s.

VAN DIJK, Teun. Critical discourse analysis. In SHIFFRIN, Deborah (ed). *The handbook of discourse analysis*. Wiley-Blackwell, 2003, 872 s.

WETHERELL, Margaret. (2006) Editor's Introduction. In WETHERELL, Margaret., TAYLOR, Stephanie, YATES, Simeon (ed). *Discourse theory and practice: a reader*. London: Sage, 2001, 406 s.

WISH, Naomi. National attributes as sources of national role conceptions. In WALKER G. Stephen (ed). *Role theory and foreign policy analysis*. Durham, NC: Duke University Press, 1987, 304 s.

WÆVER, Ole. Identity, Communities and Foreign Policy: Discourse Analysis as Foreign Policy Theory. IN HANSEN, Lene, WÆVER, Ole (ed). *European Integration and National Identity*. Londýn: Routledge, 2003, 243 s.

Odborné články

ASH, Timothy Garton. Is Britain European? *International Affairs*, 2001, roč. 77, č. 1, s. 1 – 14.

ASPINWALL, Mark. Structuring Europe: Powersharing institutions and British preferences on European integration. *Political studies*, 2000, roč. 48, s. 415 – 432.

COPSEY, Nathaniel, HAUGHTON, Tim. Farewell Britannia? ‘Issue Capture’ and the Politics of David Cameron’s 2013 EU Referendum Pledge. *Journal of Common market studies*, 2014, roč. 52, č. 1, s. 74- 89.

DADDOW, Oliver. Euroscepticism and culture of the discipline in history. *Review of International studies*, 2006, roč. 32, č. 2, s. 309 – 328.

DADDOW, Oliver. Interpreting the Outsider Tradition in British European Policy Speeches from Thatcher to Cameron. *Journal of Common Market Studies*, 2015, roč. 53, č. 1, s. 71 – 78.

DAVIES, Bronwyn, HARRÉ, Rom. Positioning: The Discourse Production of Selves. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 1990, roč. 20, č. 1, s. 43-63.

DEBUS, Marc. Portfolio Allocation and Policy Compromises: How and Why the Conservatives and the Liberal Democrats Formed a Coalition Government. *The Political Quarterly*, 2011, roč. 82, č. 2, s. 293–304.

GASKARTH, Jamie. Strategizing Britain’s role in the world. *International Affairs*, 2014, roč. 90, č. 3, s. 559 – 581.

GILMORE, Jonathan. The uncertain merger of values and interests in UK foreign policy. *International Affairs*, 2014, roč. 90, č. 3, s. 541–557.

GOES, Eunice. The Liberal Democrats and the Coalition: Driven to the Edge of Europe. *Political Quarterly*, 2015, roč. 86, č. 1, s. 93 – 100.

HOPF, Ted. The Promise of Constructivism in International Relations Theory. *International Security*, 1998, roč. 23, č. 1, s. 171-200.

HUMPREYS, R. C. Adam. From National Interest to Global Reform: Patterns of Reasoning in British

Foreign Policy Discourse. *The British journal of politics and international relations*, 2015, roč. 17, č. 4, s. 568 – 584.

CHECKEL, T. Jeffrey. Why Comply? Social learning and European Identity Change. *International organization*, 2001, roč. 55, č. 3, s. 553 - 588.

KEITH, Dan. Liberal democrats and division on Europe. In TAGGART, Paul (ed). Euroscepticism in the UK. *Sussex European Institute*, 2013, č. 53, 58 s.

LARSEN, Henrik. Danish Foreign Policy and the Balance between the EU and the US The Choice between Brussels and Washington after 2001. *Cooperation and conflict*, 2009, roč. 44, č. 2, s. 209–230.

LARSEN, Henrik. Discourses of state identity and post-Lisbon national foreign policy: The case of Denmark. *Cooperation and Conflict*, 2014, roč. 49, č. 3, s. 368–385.

MARCUSSEN, Marc a kol. Constructing Europe? The evolution of French, British and German nation state identities. *Journal of European Public Policy*, 1999, roč. 6, č. 4, s. 614-633.

MEARSHEIMER, John. A Realist Reply. *International Security*, 1995, roč. 20, č. 1, s. 82–93.

SCHMIDT, Vivien. European Member State Elites' Diverging Visions of the European Union: Diverging Differently since the Economic Crisis and the Libyan Intervention? *Journal of European Integration*, 2012, roč. 34, č. 2, s. 169-190.

SCHNAPPER, Pauline. The Labour Party and Europe from Brown to Miliband: Back to the Future? *Journal of common market studies*, 2015, roč. 53, č. 1, s. 157 – 173.

WALLACE, William. Foreign policy and national identity in the United Kingdom. *International Affairs*, 1991, roč. 67, č. 1, s. 65 – 80.

WENDT, Alexandr. Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics. *International Organization*, 1992, roč. 46, č. 2, s. 391-425.

Internetové zdroje

ALTORAIF, Adel. *Understanding the role of state identity in foreign policy decision-making* [online]. Etheses.lse.ac.uk, 2012 [cit. 1. 5. 2016]. Dostupné na <http://etheses.lse.ac.uk/683/1/Altoraifi_Understanding_role_state.pdf>, s. 27

ARCHER, Laura. *Nick Clegg: Pro-Europeans are the real reformers now* [online]. 9. května 2014 [cit. 27. února 2017]. Dostupné na <http://www.libdems.org.uk/nick_clegg_pro_europeans_are_the_real_reformers_now>.

BERENSKOETTER, Felix. *Identity in International relations*. [online]. Academia.edu, nedatováno [cit. 4. 5. 2016]. Dostupné na <https://www.academia.edu/3331143/Identity_in_International_Relations>, s. 3596-3597.

BEZ AUTORA. *Nick Clegg 'bitterly disappointed' by David Cameron's EU treaty veto* [online]. Telegraph.co.uk, 11. prosince 2011 [cit. 20. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/nick-clegg/8949037/Nick-Clegg-bitterly-disappointed-by-David-Camerons-EU-treaty-veto.html>>.

BLACKSTONE, Amy. (undated) *Principles of Sociological Inquiry: Qualitative and Quantitative Methods* [online]. Catalog.flatworldknowledge.com, nedatováno [cit. 7. 5. 2016]. Dostupné na <http://catalog.flatworldknowledge.com/bookhub/reader/3585?e=blackstone_1.0-ch02_s01>.

DEMIRTAS–COSKUN, Birgul. Systemic Changes and State Identity: Turkish and German Responses [online]. Academia.edu, nedatováno [cit. 1. 5. 2016]. Dostupné na <<http://www.articlearchives.com/international-relations/national-security-foreign/377452-1.html>>. s. 33.

DOMINICZAK, Peter. *Nick Clegg: EU referendum will have a chilling effect on the economy* [online]. Telegraph.co.uk, 15. ledna 2013 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/9802042/Nick-Clegg-EU-referendum-will-have-a-chilling-effect-on-the-economy.html>>.

FORSYTH, James. *Cameron will announce an EU referendum by Christmas*. [online]. *TheSpectator.com*, 20. října 2012 [cit. 1. února 2017] Dostupné na: <<https://www.spectator.co.uk/2012/10/cameron-will-announce-an-eu-referendum-by-christmas/>>.

GRIFFIHS, Peter. *In political gamble, UK's Cameron takes on Brussels* [online]. *Reuters.com*, 15. října 2012 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<http://www.reuters.com/article/us-britain-europe-idUSBRE89E0YV20121015>>.

KIRKUP, James. *David Cameron: I Can't Legislate for an EU Referendum* [online] Telegraph.co.uk, 7. května 2013 [cit. 26. února 2017]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/conservative/10042596/David-Cameron-I-cant-legislate-for-an-EU-referendum.html>>.

KIRKUP, James. *David Cameron to tell voters no vote on Lisbon* [online]. TheTelegraph.com, 2. listopadu 2009 [cit. 20. ledna 2017] Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/6488240/David-Cameron-to-tell-voters-no-vote-on-Lisbon-Treaty.html>>.

LIDINGTON, David. *Europe's New Balance – necessary EU Reforms* [online]. 16. května 2013 [cit. 15. února 2017]. Dostupné na <<https://www.gov.uk/government/speeches/europes-new-balance-necessary-eu-reforms>>.

MÁLEK, Martin. *Clegg vyčínil Cameronovi za jeho veto na evropském summitu* [online]. Kurzy.cz, 11. prosince 2011 [cit. 5. března 2017]. Dostupné na <<http://www.kurzy.cz/zpravy/297788-clegg-vycinil-cameronovi-za-jeho-veto-na-evropskem-summitu/>>.

MORAVSIK, Andrew. *Liberal theories of international relations: a primer* [online]. Princeton.edu, 2010 [cit. 5. 5. 2016]. Dostupné na <www.princeton.edu/~amoravcs/library/primer.doc>.

MURKENS, J. E. K. *The European Union Act 2011: a failed statute* [online]. Lse.ac.uk, říjen 2012 [cit. 14. března 2017]. Dostupné na <<https://www.lse.ac.uk/collections/law/staff%20publications%20full%20text/murkens/Murkens,%20The%20European%20Union%20Act%202011,%20a%20failed%20statute116.pdf>>.

Q&A: *EU crime and justice opt-out* [online]. Bbc.com, 29. října 2012 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<http://www.bbc.com/news/uk-politics-19946466>>.

RADFORD, P.Gary. *Tunnel vision and blind spots* [online]. Theprofessors.net, 3. listopadu 2001 [cit. 10. března 2017]. Dostupné na <<http://www.theprofessors.net/wiegand.html>>.

RICHMOND, Matthew. *What light can constructivism shed on EU?* [online]. E.ir.info, 17. ledna 2014 [cit. 20. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://www.e-ir.info/2014/01/17/what-light-can-constructivism-shed-on-the-eu/>>.

SEMYKOZ, Maria. *Russia - Ukraine relations trapped into identity conflict* [online]. Academia.edu, nedatováno [cit. 1. 5. 2016] Dostupné na <http://www.academia.edu/523741/Russia-Ukraine_Relations_Trapped_into_Identity_Conflict>.

TELEGRAPH. *EU veto: the Tory MP's letter to David Cameron* [online]. Telegraph.co.uk, 11. ledna 2014 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<http://www.telegraph.co.uk/news/politics/conservative/10566124/EU-veto-The-Tory-MPs-letter-to-David-Cameron.html>>.

VAN DIJK, Teun. *Critical Discourse analysis* [online]. Discourses.org, nedatováno [cit. 6. 5. 2016]. Dostupné na <<http://www.discourses.org/OldArticles/Critical%20discourse%20analysis.pdf>>.

WATSON, Iain. Cameron to tread tricky path at EU summit. [online]. Bbc.com, 18. října 2012 [cit. 12. února 2017] Dostupné na: <<http://www.bbc.com/news/uk-politics-19971119>>.

WATT, Nicholas. *David Cameron faces clash with Conservative Eurosceptics* [online]. Theguardian.com, 30. ledna 2012 [cit. 14. března 2017]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/business/2012/jan/30/eu-summit-david-cameron-eurosceptics>>.

WATT, Nicholas. *PM'S strategy on UK'S EU membership condemned to fail* [online]. Cer.org.uk, 5. března 2014 [cit. 20. února 2017]. Dostupné na <<https://www.cer.org.uk/in-the-press/pms-strategy-uks-eu-membership-condemned-fail-%E2%80%93-clegg>>.

WINTOUR, Patrick. *Labour-Liberal Democrat coalition hopes end in recriminations* [online]. TheGuardian.com, 11. května 2008 [cit. 20. ledna 2017]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/politics/2010/may/11/labour-liberal-democrats-coalition-recriminations>>.

WINTOUR, Patrick. *Clegg defends Cameron's use of veto at EU summit* [online]. Theguardian.com, 9. prosince 2011 [cit. 1. března 2017]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/business/2011/dec/09/clegg-cameron-veto-eu-summit>>.

Shrnutí

Tato diplomová práce na téma „Spojené království Velké Británie a Severního Irska a postoj koaliční vlády evropské integraci“, se zabývá diskurzem Británie vůči Evropské unii. Hlavním cílem je analýza britské identity vůči identitě evropské a dále jak chápání identity ovlivňovalo období vlády koalice v letech 2010 – 2015. Práce je založena na teorii sociálního konstruktivismu a diskurzivní analýzy. S pomocí této teorie a metody je pak sledován diskurz konzervativní strany a liberálních demokratů vůči evropské integraci a to na příkladech přijetí European Union Act 2011, summitu Evropské rady a veta v roce 2011 a finálně pak na proslovu Davida Camerona v Bloombergu a slibu konání referenda o konání vystoupení či setrvání v Evropské unii.

Summary

This thesis on the topic "The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the position of the coalition government to European integration", deals with the discourse of Britain towards the European Union. The main objective is to analyze the identity of the Britain towards European identity as well as the understanding of how identity influenced the government coalition period between 2010 - 2015. The work is based on the theory of social constructivism and discourse analysis. With the help of this theory and method it is then analysed discourse of the Conservative Party and the Liberal Democrats towards European integration on examples such as adoption of European Union Act 2011, Summit of the European Council and the veto in 2011, and finally the speech of David Cameron in Bloomberg and promise to hold a referendum whether to remain or leave European Union.

Klíčová slova

Evropská integrace, Evropská unie, Británie, národní identita, koaliční vláda, konzervativní strana, liberální demokraté, sociální konstruktivismus, diskurzivní analýza

Keywords

European integration, European Unio, Britain, nation identity, coalition government, conservative party, liberal democrats, social constructivism, discursive analysis